

Datum: 2026-02-20

Tid: kl. 09:00-12:00

Plats: Sammanträdesrum Gripen, Hjälpmedelscentrum, Signalistgatan 2, Vä

Ledamöter

Richard Fallqvist (L), ordförande, Region Västmanland
Björn Svartsgård (M), Region Västmanland
Kent R Petterson (SD), Region Västmanland
Ulrika Spårebo (S), Region Västmanland
Ellinor Westlund (C), Region Västmanland
Rahaf Ramdo (KD), Arboga
Niclas Bergström (S), Fagersta
Rolf Korsbäck (S), Hallstahammar
Linda Söder Jonsson (S), Kungsör
Anna Eriksson (S), Köping
Karl Karlsson (S), Norberg
Camilla Runerås (S), Sala
Roger Ingvarsson (S), Skinnskatteberg
Inge Larsson (C), Surahammar
Solveig Nilsson (S), Vice ordförande, Västerås

Ersättare

Carina Byhlin (KD), Region Västmanland
Jan Erik Jansson (M), Region Västmanland
Monica Israelsson (SD), Region Västmanland
Nelda Morosini Oelze (S), Region Västmanland
Fredrik Stockhaus (V), Region Västmanland
Martina Fransson (S), Arboga
Solfrid Libäck-Lundstedt (M), Fagersta
Håkan Freijd (M), Hallstahammar
Marita Pettersson (S), Kungsör
Niklas Jansson (S), Köping
Per-Arne Andersson (M), Norberg
Elisabet Pettersson (C), Sala
Jonny Emtin (SD), Skinnskatteberg
Anders Rydell (S), Surahammar
David Sundén (C), Västerås

Övriga

Magnus Loman, verksamhetschef
Maria Söderkvist, hjälpmedelsstrateg
Eva Wilhelmsson, mötessekreterare
Clara Mäkitalo, avdelningschef Psykiatrisk öppenvård Region Uppsala
Malin Johansson, utvecklingsledare Region Västmanland
Carolin Holmblad, utvecklingsledare, Region Västmanland
Merima Palic, inkontinenssamordnare Hjälpmedelscentrum
Frida Westerlund, hjälpmedelskonsulent Hjälpmedelscentrum
Ulrika Eriksson, hjälpmedelskonsulent Hjälpmedelscentrum
Annika Nyman, ekonomicontroller Hjälpmedelscentrum
Joakim Davis, enhetschef Teknisk service Hjälpmedelscentrum
Ang Li, inköpare Hjälpmedelscentrum

1 Fastställande av föredragningslista**Förslag till beslut**

Den preliminära föredragningslistan fastställs.

2 Föregående protokoll

Anmäls att protokoll från sammanträdet 2026-01-15 justerats i föreskriven ordning.

3 Justering**Förslag till beslut**

Solveig Nilsson utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

4 Nästa sammanträde**Förslag till beslut**

Nästa sammanträde ska äga rum fredagen den 22 maj 2026 kl 09.00.

5 Muntlig information**Ärendet i korthet**

- Hjälpmedel ska möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att leva ett liv som andra. Medarbetare på Hjälpmedelscentrum har under 2025 getts möjlighet att titta bakåt i vår historia för att få ökad kunskap och insikt om att Funktionsrättskonventionens intentioner inte alltid har varit självklara!. Genom utställning och föreläsningar har samhällets tidigare syn på funktionsnedsättning speglats och gett perspektiv på hur samhällsstrukturer, ideologier och politiska beslut har påverkat möjligheten för personer med funktionsnedsättning att leva ett liv som alla andra. Hjälpmedelsnämnden får nu genom föreläsningen **Funktionsrätt, då, nu och i framtiden**, också ta del av det. Clara Mäkitalo, Vuxenpsykiatriska avdelningen berättar om människoöden i vår egen region under 1900-talet. Malin Johansson och Carolin Holmblad, verksamhet Hållbarhet i Region Västmanland medverkar.
- Information om Inkontinenshjälpmedel, statistik, kostnader och arbete som gjorts under 2025. Merima Palic informerar.
- Socialstyrelsens arbete med riktlinjer för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel kommer presenteras under våren 2026. Maria Söderkvist informerar.

Förslag till beslut

Informationen noteras

6 Förslag borttagande av talflödes hjälpmedel

HMC260004

Ärendet i korthet

Sammanlagt har sedan införandet 2014 till idag 18 patienter fått hjälpmedlet förskrivet. Åldern på patienterna har varit mellan 12 - 54 år, varav 6 varit under 18 år vid förskrivningstillfället.

Patienten har betalat en låneavgift om 1000 kr för hjälpmedlet och erbjudits reseersättning från region Västmanland vid utprovning i Örebro. Frida Westerlund och Ulrika Eriksson informerar.

Förslag till beslut

1. Talflödeshjälpmedel tas bort som förskrivningsbart hjälpmedel
2. Överenskommelsen mellan Hjälpmedelscentrum Region Västmanland och Centrum för hjälpmedel Region Örebro gällande talflytshjälpmedel sägs upp
3. Besluts punkt 1 och 2 gäller från och med 2026-03-01

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Förslag borttagande av talflödeshjälpmedel

7 Förslag borttagande av ADL-fotpall för barn *HMC260005*

Ärendet i korthet

Pallar förskrivs till barn för att underlätta i ADL-situationer som ett hjälpmedel vid ADL-träning för barnen och dess vårdnadshavare. Syftet är att öka självständighet och förskrivs av arbetsterapeuter inom habilitering och barnklinik. I sortiment finns två varianter av pallar varav en modell används i badrummet vid toalettbesök och tvätt vid handfat (ADL-fotpall), och en annan vid av- och påklädning (ADL-bänk).

Pallarna är inte klassade som medicinteknisk produkt enligt MDR. Ingen alternativ medicinteknisk liknande produkt finns att tillgå. Fotpallarna är tillverkade i trä och ADL-fotpall används i badrum. På grund av materialet är pallen inte lämplig för rekonditionering för återanvändning.

Fotpall som används vid toalettbesök och vid handfat behövs för tillgänglighet till alla barn och det finns tillgängligt på öppna marknaden. ADL-pall för på- och avklädning är mer specifik för barn med funktionsnedsättning.

Av dessa anledningar föreslås ADL-fotpall att tas bort ur sortiment och ADL-bänk behållas. Maria Söderkvist informerar.

Förslag till beslut

1. ADL-Fotpallar för barn tas bort ur sortiment och blir ett egenansvar
2. Beslutet gäller från och med 2026-03-01.

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Förslag borttagande av ADL-fotpall för barn

8 Uppdrag Verksamhetshjälpmedel

HMC240016

Ärendet i korthet

Hjälpmedelscentrum (HMC) har haft i uppdrag att utreda en modell för hantering av verksamhetshjälpmedel (t.ex. medicinrobotar och bladderscanners) för att möta ett ökande behov från kommuner och regionala verksamheter. Utredningen visar att dagens ad hoc-hantering riskerar att belasta HMC:s huvuduppdrag med personförskrivna hjälpmedel.

Rapporten föreslår att verksamhetshjälpmedel ska hanteras i ett separat spår där HMC agerar samordnande inköpsfunktion, men där finansiering sker direkt av beställande verksamhet. Rapporten föreslår att arbetet inleds med en detaljerad behovsanalys. Ang Li och Joakim Davis informerar.

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner rapporten Uppdragsrapport HMC Verksamhetshjälpmedel 2025.
2. Verksamhetschefen får i uppdrag att genomföra en fördjupad behovsanalys för att kartlägga produkter och volymer samt återkomma med detaljerad finansieringsmodell. Behovsanalysen ska ingå i det extra uppdrag om prismodell och regelverk för att möta nära vård-omställningen och presenteras under hösten 2026.

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Uppdrag Verksamhetshjälpmedel
- §28 GHN 2023 Nytt uppdrag för Hjälpmedelscentrum angående icke personförskrivna hjälpmedel till verksamheter
- Uppdragsrapport HMC Verksamhetshjälpmedel (002)

9 Årsredovisning 2025 - Hjälpmedelscentrum
HMC260006

Ärendet i korthet

Magnus Loman och Annika Nyman informerar.

Förslag till beslut

Årsredovisning 2025 godkänns och överlämnas till huvudmännen.

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Beslutsunderlag

- Årsredovisning 2025-Hjälpmedelscentrum

10 Uppföljning av internkontrollmål för 2026: Inköp utifrån investeringsram
HMC250025

Ärendet i korthet

Magnus Loman informerar utnyttjandet av investeringsramen hittills i år.

Förslag till beslut

Informationen noteras.

11 Behov av att upphandla verksamhetssystem för Hjälpmedelscentrum
HMC260009

Ärendet i korthet

Verksamhetssystem idag är Sesam2. För att säkerställa att avtalet är godkänt enligt LOU (Lagen om offentlig upphandling) så ska en ny upphandling genomföras. Magnus Loman informerar.

Förslag till beslut

Nämnden godkänner att ny upphandling påbörjas under 2026.

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

12 Årsberättelse 2025 - Hjälpmedelsnämnden
HMC260006

Ärendet i korthet

Eva Wilhelmsson informerar.

Förslag till beslut

Årsberättelsen godkänns och överlämnas till huvudmännen.

Expedieras till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Beslutsunderlag

- Hjälpmedelsnämndens årsberättelse 2025

13 Redovisning av delegeringsbeslut**Förslag till beslut**

Informationen noteras.

Delegeringsbeslut

- RV250028-1 Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) 2025 Glooko AB
- RV260027-1 Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) 2025 Medtronic AB
- RV240028-21 Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) 2025 ResMed Sweden AB
- RV240028-52 Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) 2024 Abbot Diabetes Care, Inc.
- RV260027-2 Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) 2026 Rubin Medical AB

14 Anmälningar för kännedom**Förslag till beslut**

Informationen noteras.

Anmälningar

- HMC260007-1 Minnesanteckningar Strategiskt kundråd 2026-01-23

15 Övriga frågor

6

HMC260004

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Hjälpmedelscentrum
Frida Westerlund, Ulrika Eriksson
Hjälpmedelskonsulenter kommunikationshjälpmedel
021-17 30 48

TJÄNSTESKRIVELSE FÖRSLAG BORTTAGANDE AV TALFLÖDESHJÄLPMEDEL

Förslag till beslut

1. Talflödeshjälpmedel tas bort som förskrivningsbart hjälpmedel
2. Överenskommelsen mellan Hjälpmedelscentrum Region Västmanland och Centrum för hjälpmedel Region Örebro gällande talflytshjälpmedel sägs upp
3. Besluts punkt 1 och 2 gäller från och med 2026-03-01

Ärendet i korthet

De produkter som tidigare funnits i förskrivningsbart sortiment talflödeshjälpmedel finns inte längre att tillgå på marknaden på grund av utvecklingen av appar med DAF/FAF funktioner till mobiltelefoner. Talflödeshjälpmedel utgår som förskrivningsbart hjälpmedel.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Bakgrund

Talflödeshjälpmedel har funnits som förskrivningsbart hjälpmedel sedan 2014. Talflytshjälpmedel är ett komplement till annan logopedisk behandling, bestående av talträning och samtal om stamning.

Utprovning och förskrivning av talflödeshjälpmedel har via en överenskommelse skett i ett samarbete mellan vårdgivare. Leg logoped på logopedmottagningen, Västerås sjukhus, region Västmanland har gjort bedömningen och varit förskrivare, vid behov har specialistvårdsremiss skickats till Centrum för Hjälpmedel i Örebro. Utprovning har skett i Örebro i samverkan mellan hjälpmedelskonsulent där och logoped från Västmanland har medverkat. Hjälpmedlet har sedan kunnat förskrivas efter en provperiod med uppföljning efter 2 - 3 månader.

Hjälpmedelscentrum Region Västmanland har efter provperiod köpt hjälpmedlet av Region Örebro och fört register över förskrivna hjälpmedel. Hjälpmedelscentrum har gett råd kring förskrivningsprocess och gällande rutin. Tidsåtgången för området har varit mycket begränsad utifrån den ringa omfattningen av ärenden under längre tidsperiod.

Två produkter har erbjudits i sortiment MySpeech och Speech Easy. Idag finns ingen återförsäljare av talflytshjälpmedlen i Sverige till följd av att utvecklingen av appar med DAF/FAF funktioner till mobiler. Apparna har ersatt behovet av hjälpmedlet. Centrum för hjälpmedel i region Örebro län kommer därmed inte kunna erbjuda det stöd som de gjort i tidigare gällande rutin.

MySpeech kostar 15 200 kr i inköp och hyrs ut för 299 kr/ månad

SpeechEasy kostar 50 000 kr i inköp och hyrs ut för 787 kr/ månad

Hjälpmedelscentrum har köpt in 17 antal sedan 2014, varav 14 är av den enklare modellen MySpeech.

Hjälpmedlen används av brukaren så länge det behövs, ej en begränsad tidsperiod.

Sammanlagt har sedan införandet 2014 till idag 18 patienter fått hjälpmedlet förskrivet. Åldern på patienterna har varit mellan 12 - 54 år, varav 6 varit under 18 år vid förskrivningstillfället.

Patienten har betalat en låneavgift om 1000 kr för hjälpmedlet och erbjudits reseersättning från region Västmanland vid utprovning i Örebro.

Omvärldsbevakning

Inget annat motsvarande medicintekniskt hjälpmedel finns att tillgå på marknaden. Det hjälpmedel som kan användas i samma syfte som MySpeech och Speech Easy är appar med DAF/FAF funktioner som är en konsumentprodukt.

I Region Halland har endast Speech Easy funnits i sortiment, men man har mestadels använt sig av appar i kombination med headset. I 7-klövern har Region Sörmland och Region Örebro haft Speech Easy och MySpeech i sortiment.

Nuläge

I dagsläget är det två patienter som har talflödeshjälpmedlet Speech Easy förskrivet. Just nu är 5 apparater uthyrda.

Logopedmottagningen använder och rekommenderar redan nu appar och funktioner i patientens egenägda mobiltelefon och de anser att det fungerar bra. Apparna som rekommenderas har logopederna kunskap om. Betalappar kan förekomma, exempelvis DAF PRO för både Android och IOS som kostar ca 50 kr.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Logopedmottagningen har fortsatt ansvar för att hjälpa patienterna med råd kring val av app. Alla insatser kan göras på plats i Västerås och eventuella resor till Örebro för utprovning minskar arbetstid per patient.

Juridiska konsekvenser

Patienten som tidigare kunde få ett medicintekniskt hjälpmedel förskrivet får nu använda en konsumentprodukt. Logopederna på Logopedmottagningen har gjort bedömningen att ersättningsprodukterna är fullgoda och inga patientsäkerhetsrisker kan ses.

Administrativa konsekvenser

Remissförfarande för logopedmottagningen försvinner.

Inköp av hjälpmedel och tjänst och eventuell rådgivning kring förskrivningsprocessen försvinner men ses som en mycket ringa tidsbesparing då ärende varit få.

Befintlig överenskommelse mellan Hjälpmedelscentrum Region Västmanland och Centrum för hjälpmedel Region Örebro gällande talflytshjälpmedel sägs upp för 2026.

Ekonomiska konsekvenser

Inköp av talflytshjälpmedel har låg påverkan på investeringsbudget trots att det är dyra artiklar, det har varit mycket få inköp per år sedan det infördes (inte ens ett inköp varje år).

Inga lagerkostnader har förekommit.

Nuvarande månadsintäkt för 5 uthyrda individer är 4 045 kr (48 540 kr per år).
Aktuella hyresavtal löper vidare tills behovet upphör. Låg påverkan på ekonomi.

Hållbarhet***Miljöperspektiv***

Förändringen innebär minskade inköp, transporter och resor.

Barnrättsperspektiv

Talflödeshjälpmedel har förskrivits till barn från 12-års ålder. När hjälpmedlet tas bort och ersätts med egenägd teknik som mobiltelefon med appar ställs krav på barnet och dess vårdnadshavare. Barnet behöver ha en mobiltelefon och den behöver få användas i skolan. Det kan innebära en ojämlik situation för barnet om mobiltelefon generellt inte får användas i klassrum och på skola. Samtidigt är en mobiltelefon en var-mans-produkt och kan anses vara mindre stigmatiserande än ett hjälpmedel.

Invånarperspektiv

Krav kommer ställas på patienten att själv ha en plattform/ mobiltelefon med tillräcklig funktion för aktuella appar som kan ersätta det tidigare förskrivningsbara hjälpmedlet. Idag ses mobiltelefon som en var-mans-produkt och är ett egenansvar och inte ett bidragsberättigat hjälpmedel.

Beslutet skickas till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

7

HMC260005

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Hjälpmedelscentrum
Maria Söderkvist och Susanne Samuelsson
Epost: maria.soderkvist@regionvastmanland.se
Telefon: +46211753903048

TJÄNSTESKRIVELSE FÖRSLAG BORTTAGANDE AV ADL-FOTPALL FÖR BARN

Förslag till beslut

1. ADL-Fotpallar för barn tas bort ur sortiment och blir ett egenansvar.
2. Beslutet gäller från och med 2026-03-01.

Ärendet i korthet

Pallar förskrivs till barn för att underlätta i ADL-situationer som ett hjälpmedel vid ADL-träning för barnen och dess vårdnadshavare. Syftet är att öka självständighet och förskrivs av arbetsterapeuter inom habilitering och barnklinik. I sortiment finns två varianter av pallar varav en modell används i badrummet vid toalettbesök och tvätt vid handfat (ADL-fotpall), och en annan vid av- och påklädning (ADL-bänk).

Pallarna är inte klassade som medicinteknisk produkt enligt MDR. Ingen alternativ medicinteknisk liknande produkt finns att tillgå. Fotpallarna är tillverkade i trä och ADL-fotpall används i badrum. På grund av materialet är pallen inte lämplig för rekonditionering för återanvändning.

Fotpall som används vid toalettbesök och vid handfat behövs för tillgänglighet till alla barn och det finns tillgängligt på öppna marknaden. ADL-pall för på- och avklädning är mer specifik för barn med funktionsnedsättning.

Av dessa anledningar föreslås ADL-fotpall att tas bort ur sortiment och ADL-bänk behållas.

Detaljerad beskrivning av ärendet

Pallar kan idag enligt kriterier i handboken förskrivas till barn med funktionsnedsättning för att möjliggöra aktivitet vid till exempel toalettbesök, påklädning, golvsittande. Pallar sorteras inom ISO-kod 18 09 04.

I sortiment finns ADL-fotpall med olika höjd på benen.

ADL-fotpall

Genomsnittlig inköpskostnad för ADL-fotpall inkl ben är ca 1500 kr och ca 30 kr i månadshyra vid förskrivning

Hjälpmedlet tillhör ansvar 2 vilket innebär att regionen har betalningsansvar i ordinärt boende och kommunerna i särskilt boende.

I skola och korttidsboende anses det vara ett verksamhetsansvar.

Under åren 2023-2025 har det sammantaget förskrivits 54 ADL-fotpallar.

Samma tidsperiod har det köpts in ca 17 ADL-fotpallar.

För privatkund kostar en ADL-fotpall i liknande utförande som den som erbjudits i Hjälpmedelscentrum sortiment mellan ca 250 – 1 000kr.

Omvärldsbevakning

Vid förfrågan nationellt har 9 av 21 regioner svarat och endast en av dessa har ADL-fotpall i sortiment.

På öppna marknaden finns flera olika typer av fotpallar avsedda för badrumsmiljö att tillgå i olika utformning som till exempel höjd och material.

Andra förskrivningsbara hjälpmedel som alternativ

För toalettsituationen finns i det befintliga sortimentet av hjälpmedel för barn ett toaletthjälpmedel Svan Balance som inkluderar både fotpall och stödhandtag. Den är MDR-märkt och är en medicinteknisk produkt. Den är rekonditioneringsbar och kan anpassas genom olika tillbehör vartefter barnet växer och utvecklas.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Förskrivare får ge egenvårdsråd till barn och vårdnadshavare kring lämpliga egenskaper på en pall till de barn som kan klara sig med enklare fot-pall i badrums- och toalettsituationen. Till barn med större behov finns mer avancerade hjälpmedel att förskriva till exempel toalettstöd.

Minskat rekonditioneringsarbete och leveranser på Hjälpmedelscentrum.

Juridiska konsekvenser

Eftersom pallen är en konsumentprodukt gäller inte patientskadelagen om en incident skulle inträffa. Patienten får själv driva skadehändelsen genom konsumentköplagen.

Hälso- och sjukvårdspersonal kan rekommendera en konsumentprodukt till egenvård och kan beskriva vilka egenskaper den kräver för att vara säker för den enskilda patientens behov. Om ett sådant råd ges ska det dokumenteras i journalen.

Administrativa konsekvenser

Minskad inköpshantering på Hjälpmedelscentrum.

Ekonomiska konsekvenser

Risk finns att det blir en ökning av förskrivning av antalet alternativa medicintekniska produkter som är en dyrare produkt.

Minskade kostnader för inköp av ADL-fotpall. Minskade kostnader för hyra av förskrivna fotpallar.

Hållbarhet***Miljöperspektiv***

Färre inköp och minskade transporter för regionen

Fler inköp för patient

Barnrättsperspektiv

Hjälpmedlet används till funktionshindrat barn med spasticitet, nedsatt balans och nedsatt handfunktion samt även till barn med neurologiska symtom och kortväxthet.

Barnet blir beroende av sin vårdnadshavares möjligheter att köpa eller skaffa ett hjälpmedel som ger de bästa förutsättningarna. En pall för att kunna sitta på toalett och stå vid handfatet är något alla barn behöver.

Att erbjuda ett medicintekniskt hjälpmedel vid toalettsituationen är mer patientsäkert för det funktionshindrade barnet.

Invånarperspektiv

Att minska utbudet av hjälpmedel till barn med funktionsnedsättning kan påverka förtroendet för vården. Att erbjuda säkra medicintekniska hjälpmedel ökar förtroendet.

ADL-fotpall att använda vid handfat och toalett är en produkt som alla barn behöver, ett stort utbud finns på marknaden inom en rimlig prisklass.

Beslutet skickas till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

8

HMC240016

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Hjälpmedelscentrum

Joakim Davis

Epost: maria.soderkvist@regionvastmanland.se

Telefon: +46211753903048

TJÄNSTESKRIVELSE UPPDRAG VERKSAMHETSHJÄLPMEDEL

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner rapporten Uppdragsrapport HMC Verksamhetshjälpmedel 2025.

2 Verksamhetschefen får i uppdrag att genomföra en fördjupad behovsanalys för att kartlägga produkter och volymer samt återkomma med detaljerad finansieringsmodell. Behovsanalysen ska ingå i det extra uppdrag om prismodell och regelverk för att möta nära vård-omställningen och presenteras under hösten 2026.

Ärendet i korthet

Hjälpmedelscentrum (HMC) har haft i uppdrag att utreda en modell för hantering av verksamhetshjälpmedel (t.ex. medicinrobotar och bladderscanners) för att möta ett ökande behov från kommuner och regionala verksamheter. Utredningen visar att dagens ad hoc-hantering riskerar att belasta HMC:s huvuduppdrag med personförskrivna hjälpmedel.

Rapporten föreslår att verksamhetshjälpmedel ska hanteras i ett separat spår där HMC agerar samordnande inköpsfunktion, men där finansiering sker direkt av beställande verksamhet. Rapporten föreslår att arbetet inleds med en detaljerad behovsanalys.

Detaljerad beskrivning av ärendet

HMC har under 2025 utrett förutsättningarna för att organisera hanteringen av icke-personförskrivna hjälpmedel. Bakgrunden är en ökad efterfrågan från vården samt en omställning mot Nära vård, vilket driver behovet av utrustning som används i verksamheter snarare än förskrivs till individer.

Genomförda workshops, GAP-analyser och riskanalyser visar att HMC har goda förutsättningar att samordna detta, men att nuvarande processer och systemstöd inte är anpassade för uppgiften. En kritisk framgångsfaktor är att skydda resurserna för de personförskrivna hjälpmedlen genom att skapa en tydligare avgränsning mellan uppdragen.

Rapporten rekommenderar en modell baserad på följande principer:

- **Eget spår:** Verksamhetshjälpmedel hanteras separat från personförskrivna hjälpmedel avseende beställning och process.
- **HMC som inköpsfunktion:** HMC ansvarar för upphandling, sortiment och logistik, medan kunden ansvarar för beställning.
- **Kundfinansiering:** Kostnaderna belastar inte hjälpmedelsnämndens ram utan faktureras beställande verksamhet (kommun/region).

- **Cirkulärt flöde:** Fokus på återanvändning och rekonditionering för att skapa kostnadseffektivitet.

På grund av osäkerhet kring exakta volymer och specifika produkter krävs en fördjupad behovsanalys.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Beslutet innebär att HMC ska utreda förutsättningarna om man kan etablera en ny funktion som förstärker ordinarie verksamhet från "ad hoc-uppdrag", vilket skulle säkra kvaliteten i grunduppdraget. För kunderna (kommuner och vårdverksamheter) kan det innebära en tydligare väg in och tillgång till kvalitetssäkrad utrustning samt logistikstöd.

Juridiska konsekvenser

Uppdraget kräver säkerställande av att upphandlingar följer LOU och att produktkrav enligt MDR (Medical Device Regulation) efterlevs. Ägarförhållanden och ansvarsfrågor vid uthyrning eller köp/sälj måste regleras i tydliga avtal och behöver utredas.

Administrativa konsekvenser

Det kommer att krävas att verksamheten och kunder är delaktiga i arbetet med behovsanalys. Ett eventuellt införande kräver utveckling eller anpassning av IT-stöd (Sesam) för att hantera offerter, order och fakturering mot kund, samt rutiner för att skilja på person- och verksamhetsbeställningar.

Ekonomiska konsekvenser

Interna resurser kommer att behövas allokeras samt kostnader för externa resurser.

Hållbarhet

Miljöperspektiv

Har i detta läge ingen påverkan.

Barnrättsperspektiv

En prövning är inte aktuellt då beslutet inte påtagligt och direkt rör barn eller barn som närstående.

Invånarperspektiv

Ingen påverkan på invånarna i detta läge.

Uppföljning

Ärendet följs upp genom att HMC återskärmar resultatet av den fördjupade behovsanalysen till Hjälpmedelsnämnden. Återskrivning planeras ske under maj 2026.

Beslutet skickas till

Magnus Loman verksamhetschef Hjälpmedelscentrum

Region Västmanland samtliga kommuners myndighetsbrevlådor

Region Västmanlands myndighetsbrevlåda

Mötesdatum
2024-05-31Gemensam hjälpmedelsnämnd 2023

Plats och tid	Hjälpmedelscentrum, Signalistgatan 2, Västerås kl. 09:00-12:00		
Beslutande ledamöter	Richard Fallqvist (L) (Ordförande), Björn Svartsgård (M), Kent R Pettersson (SD), Ulrika Spårebo (S), Bernt Bergsten (C), Rahaf Ramdo (KD), Rolf Korsbäck (S), Linda Söder Jonsson (S), Niklas Jansson (S) ersätter Anna Eriksson (S), Karl Karlsson (S), Elisabet Pettersson (C) ersätter Camilla Runerås (S), Roger Ingvarsson (S) ersätter Ewa Olsson-Bergstedt (SD), Anders Rydell (S) ersätter Inge Larsson (C), Magnus Johansson (S) (Vice ordförande)		
Ej tjänstgörande ersättare	Carina Byhlin (KD) Jan Erik Jansson (M) Monica Israelsson (SD) Fredrik Stockhaus (V) Håkan Freijd (M) Marita Pettersson (S) Rasmus Fogelberg (M)		
Övriga närvarande	Magnus Loman (verksamhetschef) Maria Söderkvist (hjälpmedelsstrateg) Susanne Samuelsson (konsulent barnhjälpmedel) Annika Nyman (ekonomicontroller) Tina Sunderman Eva Wilhelmsson		
Justeringens plats och tid			
Protokollet omfattar	§28		
Underskrifter	Sekreterare		
		Eva Wilhelmsson	
	Ordförande		
	Justerande		
ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.		
Organ	Gemensam hjälpmedelsnämnd 2023		

Mötesdatum

Gemensam hjälpmedelsnämnd 2023

2024-05-31

Sammanträdesdatum 2024-05-31

Förvaringsplats för
protokollet Regionhuset VästeråsUnderskrift
Eva Wilhelmsson

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

§28 Nytt uppdrag för Hjälpmedelscentrum angående icke personförskrivna hjälpmedel till verksamheter

HMC240016

Sammanfattning

Framtidens utmaningar med ökad åldrad befolkning, brist på omsorgspersonal och legitimerad personal och snabb utveckling av digitala tjänster samt teknisk utveckling av hjälpmedel kring mobilitet och egenmonitorering ställer krav på en god hjälpmedelsförsörjning. Då vård flyttar hem blir behandling, uppföljning och rehabilitering hemma vanligare. Hjälpmedelscentrum ansvarar inom sitt ansvarsområde via Hjälpmedelsnämnden för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor, med krav på ett effektivt och professionellt omhändertagande i rätt tid, på rätt vårdnivå och att personförskrivna hjälpmedel håller utlovad funktion och teknisk prestanda. Idag har Hjälpmedelscentrum inte uppdraget att hantera hjälpmedel utanför sortiment och som inte person förskrivs eller hjälpmedel som kan falla under Socialtjänstlagen, d v s ersätter biståndsbeslut på serviceåtgärd exempelvis medicindelning, natt tillsyn eller andra trygghetsskapande åtgärder.

Det finns önskemål om ökad centralisering av hjälpmedelshanteringen i länet för kostnadseffektivitet, kvalitetssäkring och samma förutsättningar i länets alla kommuner. Det finns även en önskan att verksamheter kan initiera nya hjälpmedel som ger ekonomiska besparingar. Hjälpmedelscentrum upplevs som en trygg verksamhet som följer gällande lagar, nationella riktlinjer och har fungerande processer.

Förslag till beslut

Verksamhetschefen får i uppdrag att se över vad som krävs för att Hjälpmedelscentrum ska kunna möta ett nytt utökat uppdrag kring icke personförskrivna hjälpmedel som används i verksamheter och digitala hjälpmedel som kan ersätta biståndsbedömd serviceinsats enligt Socialtjänstlagen.

Beslut

Verksamhetschefen får i uppdrag att se över vad som krävs för att Hjälpmedelscentrum ska kunna möta ett nytt utökat uppdrag kring icke

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Mötesdatum

Gemensam hjälpmedelsnämnd 2023

2024-05-31

personförskrivna hjälpmedel som används i verksamheter och digitala hjälpmedel som kan ersätta biståndsbedömd serviceinsats enligt Socialtjänstlagen.

Paragrafen är justerad

Uppdragsrapport

Verksamhetshjälpmedel

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

Innehåll

1	Syfte med dokumentet.....	2
2	Sammanfattning	2
3	Förutsättningar för uppdraget	3
3.1	Bakgrund.....	3
3.2	Syfte.....	4
3.3	Verksamhetstrategi	4
3.4	Mål med uppdraget	5
3.5	Intressenter	5
3.6	Avgränsning	6
4	Beskrivning av uppdragets genomförande	6
4.1	Tidplan	6
4.2	Resurser som deltagit i uppdraget	7
4.3	Metoder.....	7
4.4	Aktiviteter	10
4.5	Kostnader	12
4.6	Erfarenheter från genomförandet.....	12
5	Resultat av genomfört uppdrag	13
5.1	Nuläge och Identifierade Behov	13
5.2	GAP-analys – Avstånd till Önskat Läge	16
5.3	SWOT analys –	17
5.3.1	Styrkor.....	18
5.3.2	Svagheter	18
5.3.3	Möjligheter.....	18
5.3.4	Hot	19
5.4	Risikanalys – Potentiella Fallgropar	19
5.5	Nytto- och Genomförbarhetsbedömning.....	21
5.6	Förslag till Modell för Hantering av Verksamhetshjälpmedel	23
6	Förslag till fortsatt arbete.....	28
6.1	Omedelbara Åtgärder (inom 3-6 månader):.....	28
6.2	Kortsiktiga Åtgärder (inom 6-12 månader):	29
6.3	Långsiktiga Åtgärder (12+ månader):	30
7	Bilagor	32
8	Förkortningar och definitioner.....	32
9	Beslut	33

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

1 SYFTE MED DOKUMENTET

Detta dokument utgör slutrapporten för uppdraget att utreda och föreslå en modell för hur Hjälpmedelscentrum (HMC) kan hantera verksamhetshjälpmedel. Rapporten redovisar uppdragets genomförande, resultat och förslag till fortsatt arbete, i enlighet med uppdragsdirektiv daterat december 2024. Rapporten syftar till att ge Hjälpmedelsnämnden ett gediget underlag för beslut om HMC:s framtida roll och organisation avseende verksamhetshjälpmedel.

2 SAMMANFATTNING

Uppdraget har utrett hur Hjälpmedelscentrum (HMC) kan möta ett ökande behov av verksamhetshjälpmedel, såsom bladderscannern och medicinrobotar, utan att belasta huvuduppdraget med personförskrivna hjälpmedel. Centrala utmaningar inkluderar otydligheter kring efterfrågade produkttyper och volymer, samt behovet av anpassade processer, finansieringsmodeller och systemstöd.

Analysen, baserad på workshops som inkluderat en önskelägesanalys¹, nyttoanalyser [1, 1, 1], GAP-analys¹ och riskanalys¹, visar ett tydligt behov av ett separat spår för verksamhetshjälpmedel. Detta spår bör innefatta en egen beställningsprocess, potentiellt dedikerade resurser och anpassat systemstöd. Enligt workshopresultat är det högt prioriterat att verksamhetshjälpmedel hanteras i ett eget spår (37 poäng) och att finansiering sker direkt av beställande verksamhet (15 poäng).¹ En viktig faktor för kostnadseffektivitet är att maximera vinningen med ett cirkulärt flöde, där återanvändning och rekonditionering av hjälpmedel minskar behovet av nyinköp och därmed de totala kostnaderna.¹

Trots en bedömning från nyttoanalysen som indikerar att nyttan är något större än insatsen (nyttovärde 1,1) [1, 1], kvarstår osäkerhetsfaktorer, särskilt gällande ekonomiska aspekter och resursbehov, vilka kräver vidare utredning.[1, 1] Enligt workshopen är finansiering ett hinder och det måste finnas startkapital (37 poäng).¹

Rapporten rekommenderar en modell där HMC agerar som en samordnande inköpsfunktion med tydliga ansvarsgränser. Förslag till fortsatt arbete inkluderar en stegvis implementering, med initialt fokus på

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

att noggrant definiera produktutbud och uppskattade volymer, samt utveckling av en detaljerad finansierings- och prismodell. En central rekommendation är att säkerställa att det nya uppdraget inte leder till att resurser avsedda för det personförskrivna sortimentet tas i anspråk, en oro som starkt framkommit under utredningens gång [1, 1] och som även betonades i workshopen (8 poäng).¹

3 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UPPDRAGET

3.1 Bakgrund

Hjälpmedelscentrums (HMC) nuvarande huvuduppdrag är att tillhandahålla personförskrivna hjälpmedel till länets invånare.¹ Parallellt med detta finns en ökande efterfrågan från olika verksamheter på så kallade verksamhetsknutna hjälpmedel, exempelvis bladderscanners och medicinrobotar [User Query]. Dessa hanteras idag ofta ad hoc av HMC, vilket medför en risk att resurser tas från den ordinarie verksamheten.¹

Den nuvarande situationen präglas av en brist på tydliga processer, ansvarsfördelning och finansieringsmodeller specifikt utformade för verksamhetshjälpmedel [User Query]. En betydande utmaning är oklarheten kring vilka specifika produkter och vilka volymer det faktiskt rör sig om, vilket försvårar planering och resursallokering.¹ En stark oro har uttryckts inom HMC för att ett utökat ansvar för verksamhetshjälpmedel ska belasta och potentiellt urholka huvuduppdraget rörande personförskrivna hjälpmedel.[1, 1]

Denna utveckling sker i en kontext av stora förändringar inom hälso- och sjukvården. Framtidens utmaningar med en åldrande befolkning, brist på omsorgspersonal och legitimerad personal, en snabb teknisk utveckling av hjälpmedel samt omställningen till Nära vård ställer ökade krav på en välfungerande hjälpmedelsförsörjning i stort.¹ Denna omställning, där mer vård, uppföljning och rehabilitering sker i hemmet, driver på behovet av effektiva verksamhetshjälpmedel. Det finns även önskemål från verksamheter om en ökad centralisering av hjälpmedelshanteringen för att uppnå kostnadseffektivitet, kvalitetssäkring och likvärdiga förutsättningar i länets alla kommuner.¹ En central del i att uppnå

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

kostnadseffektivitet är att etablera och maximera nyttan av ett cirkulärt flöde för hjälpmedel, där återanvändning, rekonditionering och delning av resurser minimerar svinn och onödiga nyinköp.¹ Den ökade efterfrågan på verksamhetshjälpmedel bör därmed inte ses som en isolerad eller tillfällig trend, utan snarare som en direkt konsekvens av dessa bredare strategiska förändringar. Detta understryker behovet av en hållbar och långsiktig lösning från HMC:s sida, snarare än fortsatta tillfälliga anpassningar, för att möta ett behov som sannolikt kommer att fortsätta växa.

3.2 Syfte

Syftet med uppdraget, enligt uppdragsdirektivet ¹, är att:

- Ta fram en modell för hur Hjälpmedelscentrum ska organiseras för att på ett effektivt och professionellt sätt möta det behov som kommunerna och andra verksamheter har av nya typer av hjälpmedel och stora, omfattande beställningar till verksamheter.
- Ge förslag på ett regelverk eller riktlinjer samt en prismodell för en sådan organisation.
- Möjliggöra att Hjälpmedelscentrum blir centralt ansvarig för fler typer av hjälpmedel och därigenom bidrar till en likvärdig vård för länets invånare, oavsett vilken kommun de bor i.

3.3 Verksamhetsstrategi

Uppdraget att utveckla HMC:s hantering av verksamhetshjälpmedel ligger i linje med den övergripande strategin att säkerställa en likvärdig vård för invånare i Västmanland, oavsett bostadskommun.¹ HMC:s roll i att medverka till att personer har tillgång till hjälpmedel för att bibehålla eller öka sin aktivitet, delaktighet och självständighet ¹ kan genom detta uppdrag utvidgas. Ett välfungerande system för verksamhetshjälpmedel kan även bidra till ökad effektivitet, kvalitet och en bättre arbetsmiljö inom de vårdoch omsorgsverksamheter som använder utrustningen.

Uppdraget berör flera perspektiv:

- **Invånare/kund (verksamheterna):** Målet är att verksamheterna ska få tillgång till nödvändig utrustning på ett smidigt, kvalitetssäkrat och kostnadseffektivt sätt.
- **Verksamhet/process (HMC):** Ambitionen är att etablera effektiva och

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

hållbara processer för verksamhetshjälpmedel som inte urholkar kärnverksamheten med personförskrivna hjälpmedel.

- **Ekonomi:** En central aspekt är att säkerställa kostnadstäckning för hanteringen av verksamhetshjälpmedel och undvika oplanerade ekonomiska belastningar på HMC:s eller regionens budget.[1, 1] Att maximera det cirkulära flödet är här en nyckelfaktor för långsiktig ekonomisk hållbarhet.¹
- **Medarbetare/Uppdragstagare (HMC-personal):** För HMC:s personal är det viktigt med tydliga roller, ansvar och processer för att undvika den överbelastning, osäkerhet och det dubbelarbete som kan uppstå med oklara uppdrag.¹

3.4 Mål med uppdraget

Målet med uppdraget är att utveckla en fungerande organisation där Hjälpmedelscentrum fortsättningsvis är den verksamhet i länet som besitter spetskompetens om hjälpmedel och som på ett ändamålsenligt sätt kan möta efterfrågan på nya typer av hjälpmedel till verksamheter.¹

En kritisk och överordnad målsättning är att denna utökade funktion ska kunna samexistera med och inte på något sätt konkurrera med eller negativt påverka HMC:s nuvarande grunduppdrag kring personförskrivna hjälpmedel.¹ Skyddet av kärnverksamheten har varit en genomgående och starkt betonad parameter under hela utredningens gång, från initiala direktiv och användaroro till workshopresultat och riskanalyser.[1, 1] Varje föreslagna lösning måste därför noggrant prövas mot detta dubbla mål: att både framgångsrikt möta den nya efterfrågan på verksamhetshjälpmedel och samtidigt ovillkorligen säkerställa resurserna och kvaliteten i hanteringen av personförskrivna hjälpmedel.

3.5 Intressenter

Följande intressenter har identifierats som berörda av eller intresserade i uppdraget ¹:

- Alla länets kommuner (som beställare och användare av verksamhetshjälpmedel).
- Vissa regionala verksamheter (som beställare och användare).
- Internt inom Hjälpmedelscentrum: personal på olika nivåer samt ledning.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- Hjälpmedelsnämnden (som beslutsfattande organ).
- Patienter och brukare (indirekt, genom att kvaliteten och tillgängligheten på både personförskrivna hjälpmedel och verksamhetshjälpmedel kan påverka deras vård och omsorg).

3.6 Avgränsning

Följande områden ingår inte i detta uppdrag, enligt uppdragsdirektivet ¹:

- Pågående egenmonitoreringsprojekt inom Region Västmanland (RV).
- Personförskrivna hjälpmedel utgör HMC:s grunduppdrag och är inte föremål för förändring inom ramen för detta uppdrag. Däremot är skyddet och bibehållandet av kvaliteten och resurserna för detta grunduppdrag en central förutsättning.
- Hjälpmedel som faller under Socialtjänstlagen (SoL), det vill säga sådana som ersätter biståndsbeslut på serviceåtgärder (t.ex. medicindelning, natttillsyn), hanteras inte heller primärt av HMC idag. Detta uppdrag syftar dock till att utreda hur HMC *kan* hantera vissa av dessa om de definieras och efterfrågas som verksamhetshjälpmedel. Fokus ligger på hjälpmedel som utgör ett tydligt "verksamhetsansvar".

4 BESKRIVNING AV UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE

4.1 Tidplan

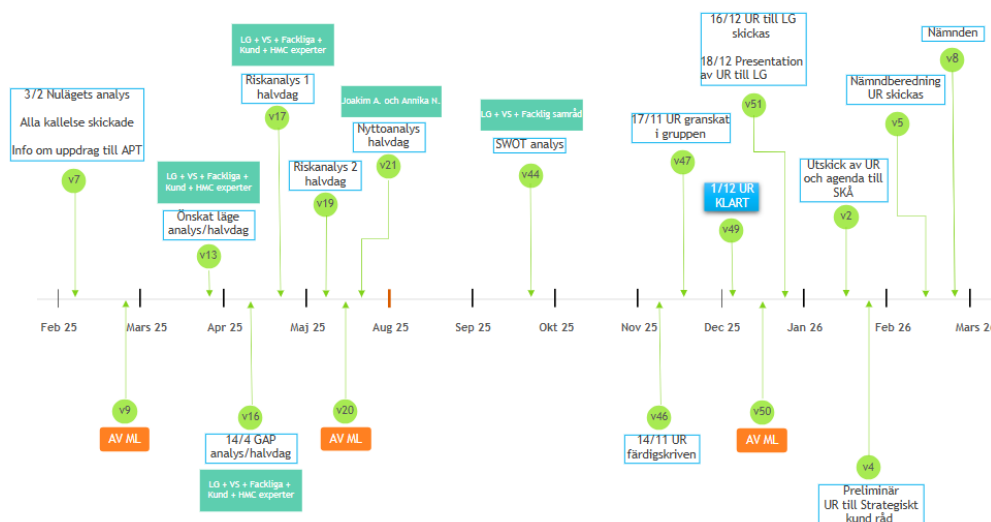
Uppdraget initierades i december 2024 och har pågått under 2025, med planerad återrapportering till Hjälpmedelsnämnden i början av 2026. Ett förslag för beslut avses presenteras för Hjälpmedelsnämndens sista möte under 2025.¹ Inga större avvikelser från den ursprungliga tidplanen har noterats under uppdragets genomförande.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

HMC 2.0

4.2 Resurser som deltagit i uppdraget

Följande nyckelpersoner och resurser har varit involverade i uppdraget ¹:

- **Uppdragsledare:** Maria Söderkvist, Hjälpmedelscentrum.
- **Uppdragsgrupp:** Emira Havdic (Cof), Joakim Davis, Hjälpmedelscentrum.
- **Interna resurser:** Kunskap och arbetstid från befintliga interna medarbetare inom HMC. Ledningsgrupp och verksamhetsstöd har konsulterats för avstämningar och beslut under uppdragets gång.
- **Externa resurser och samverkan:** Kunder (kommuner och regionala verksamheter) har fungerat som bollplank. Erfarenheter från liknande nationella projekt har inhämtats. Kommunerna har indikerat en vilja att bidra med resurser för att påskynda arbetet. Expertis inom upphandling och relevant lagstiftning (t.ex. SoL) har konsulterats.

4.3 Metoder

För att uppnå uppdragets syfte och mål har en kombination av metoder använts för att samla in och analysera information:

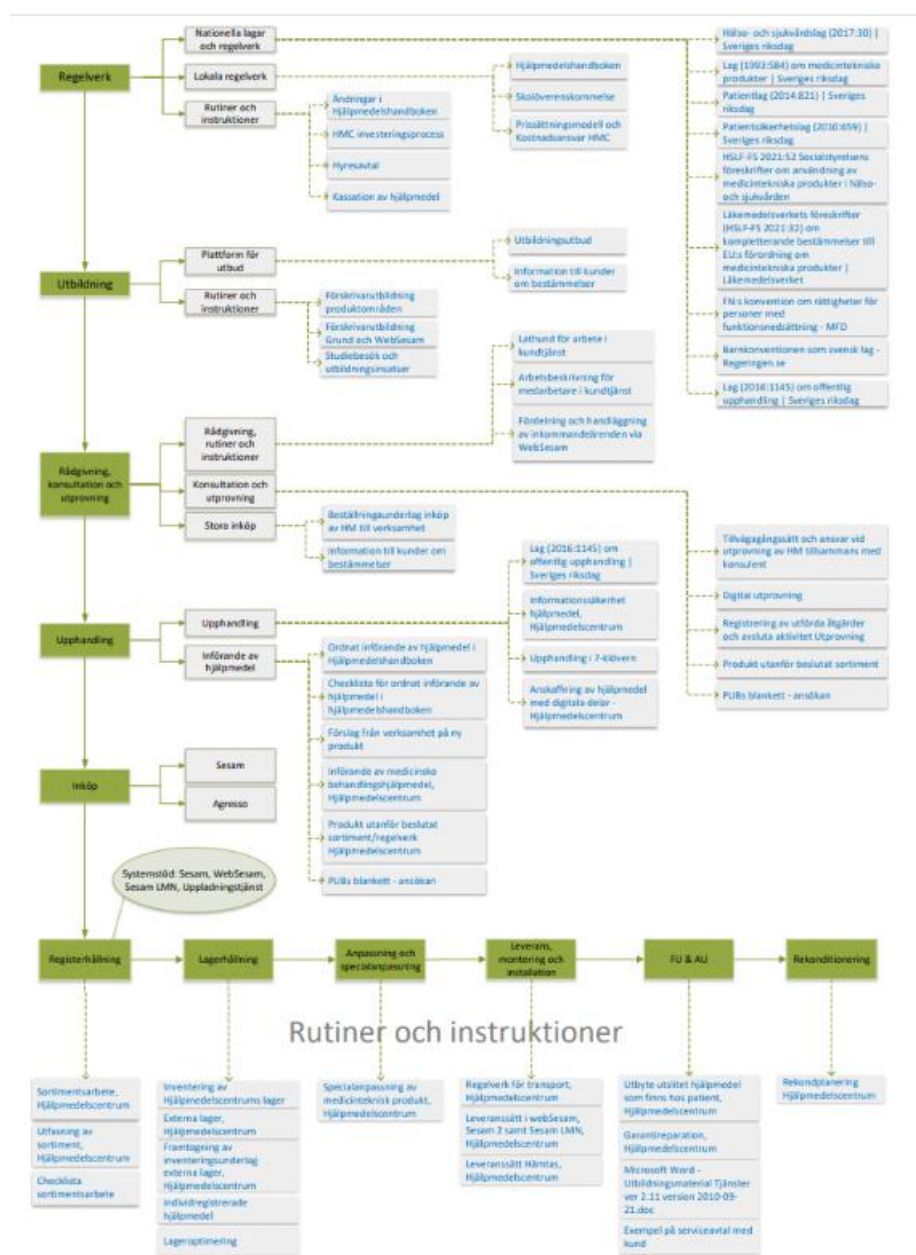
Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- **Workshops:** En central metod har varit genomförandet av workshops med representanter från berörda verksamheter och HMC. Dessa har fokuserat på att identifiera nuvarande utmaningar, framtida behov, önskat läge samt att prioritera olika aspekter av hanteringen av verksamhetshjälpmedel, särskilt genom en önskelägesanalys och prioritering av aktiviteter.¹

- **Nyttoanalys:** En förenklad nyttoanalys har genomförts för att

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

systematiskt bedöma den potentiella nyttan av en förändrad hantering i förhållande till den uppskattade insatsen och genomförbarheten.[1, 1, 1, 1] Denna har kompletterats med dialog och samtal för att få en djupare förståelse för både kvantifierbara och kvalitativa nyttor samt kostnader.¹

Information om förändringen och resultat efter bedömning av Genomförbarhet, Nyttan och Insats

Namn på utvecklingsinitiativet:

Syfte:

Projekttyp	Projektnivå enligt resultat från 1. Genomförbarhet: Max, Medel eller Mindre
Påverkan på: Genomförbarhet, Dokumentation, Projektleddarkompetens	
Nyttan	2,7
Insatsvärde	2,5
Nyttovärde (Nyttan/Insats)	1,1
Tvingande	Nej

VÄRDERINGSMATRIS

		NYTTA		
		LITEN 1-1,9	MEDEL 2-2,9	STOR 3-4
INSATS	LITEN 1-1,9			
	MEDEL 2-2,9			
	STOR 3-4			

- **GAP-analys:** En GAP-analys har utförts för att identifiera och kartlägga skillnaderna (gapen) mellan den nuvarande situationen och det önskade framtida läget avseende processer, systemstöd, organisation, ekonomi och kompetens för verksamhetshjälpmedel.¹

Datum:

Version:

Uppdragets namn:

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

GAP analys Verksamhetshjälpmedel										
Prioritering av ärenden										
Identifierad gap	Beskrivning	Områd	Kompetens	Påverkan	Genomförbarhet	Komplexitet	Risk vid utebliven åtgärd	Kommentar		
1	Beställningshantering effektivt, när en användare väljer att beställa eller förskriva artikeln ska systemet fråga vilket syfte det gäller: o Förskrivning till patient o Beställning som verksamhetsstöd Olika behovsprofiler ska styra vilka som kan utföra en verksamhetsbeställning.	Process	Konsulent, kontroller (systemstöd)	5	3	3	4	15		
2	Beställningar Utlägg från Cosmic	Systemstöd	MC, SSK, konsulent, tekniker	5	3	1	4	13		
3	Upphandling Samlad kompetens från verksamhet och HMC. Kunden står för kravspecifikation	Organisation	konsulent, inköpare, SSK, HMC	5	3	1	4	13	Gemensam upphandling med andra regioner eller direkthandling?	
4	Beställning HMC samordnar beställning, systemstöd väljer debiteringsform som kund, kunden gör själv beställningen	Process	Samordnadsfunktion	5	3	3	3	14	Om vi inte gör det blir vi ineffektiva och det kommer att vara otydlig process. Det ska finnas systemstöd för direktbeställning från kund till leverantör plus det som vi har idag och beroende på vilka verksamhetshjälpmedel det gäller.	
5	Systemstöd, logistik och service Separat system där vi kan hantera köp av tjänster för t ex transport, rekond, underhåll, lagar.	Systemstöd	Systemförvaltare, samordnare	5	3	3	4	15		
6	Prismodell Noll investering för HMC, det finns 4 alternativ: - hyra (kräver startkapital) - hyr/köp (kort begränsad hyresperiod) - köp/sälj (säljer till kunden, kunden kan returnera och vi säljer till annan kund) - ren försäljning	Ekonomi	Kontroller, ekonom	5	2	3	5	15	Idag har vi dubbla artikelnummer på t ex sängar för att kunna särskilja prismodellen. Det kan fungera med ett mindre antal produkter som vi hanterar som verksamhetshjälpmedel. För större mängder kommer vi behöva ha systemstöd för att slippa dubbel artikelhantering.	
7	Två Beställningsupår Systemet ska tillåta att kundens beställning går direkt till leverantör för enklare verksamhetshjälpmedel där order/offert inte behöver granskas av HMC. Samordnarrollen är att underlätta hantering vid behov.	Systemstöd	Samordnare, konsulent	5	3	3	5	16		
8	Utökad sortiment Kräver många upphandlingar vid ett brett sortiment	Organisation	Inköpare, upphandlare, konsulent, tekniker	5	1	1	4	11		
9	Logistik och service En funktion som planerar produktionen som t. ex vilka tekniker tar jobbet, vilka gör ut.	Organisation	Produktionsplanerare/samordnare	5	3	2	3	13		
10	Lagkrav HMC ska följa alla lagkrav i samband med HMC	Process	Alla	5	2	3	5	15		

- **Risikanalyt:** En systematisk riskanalys har genomförts för att identifiera, bedöma och föreslå hantering av potentiella risker som är associerade med att HMC utökar sitt uppdrag till att mer strukturerat omfatta verksamhetshjälpmedel.¹
- **Dokumentstudier:** Granskning av relevanta styrdokument, inklusive uppdragsdirektivet, samt annan befintlig dokumentation har utgjort en bas för arbetet.
- **Intervjuer/Samtal:** Löpande dialoger och mer formella samtal har förts med nyckelpersoner och intressenter för att samla in detaljerad information, förankra idéer och säkerställa en bred förståelse för de olika perspektiven.[1, 1]
- **SWOT analys**

4.4 Aktiviteter

Uppdraget har innefattat en rad aktiviteter för att säkerställa ett heltäckande underlag för slutrapporten:

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- Uppstartsmöte, etablering av uppdragsgrupp och detaljerad planering av uppdragets genomförande.
- Genomförande av workshops och grupparbeten med fokus på behovsidentifiering, önskelägesanalys och prioritering av åtgärder.¹
- Insamling, bearbetning och sammanställning av kvantitativa och kvalitativa data som underlag för nyttoanalysen.[1, 1, 1, 1, 1]
- Systematisk kartläggning och analys av gap mellan nu- och önskat läge (GAP-analys).¹
- Identifiering och värdering av potentiella risker (Riskanalys).¹
- SWOT analys
- Omfattande analys och syntes av allt insamlat material från workshops, analyser och dokumentstudier.
- Utarbetande av ett konkret förslag till en framtida modell för HMC:s hantering av verksamhetshjälpmedel.
- Sammanställning och författande av denna slutrapport.

Dessa aktiviteter har genomförts i linje med de huvudaktiviteter som specificerades i uppdragsplanen ¹, vilka inkluderade att:

- Identifiera nödvändiga resurser, processer och strukturer för hantering av icke personförskrivna hjälpmedel som används i verksamheter.
- Kartlägga och planera för ett potentiellt införande av digitala hjälpmedel som kan ersätta biståndsbedömda serviceinsatser.
- Utveckla lösningar för en centraliserad hjälpmedelshantering som främjar kostnadseffektivitet och hög kvalitet i hela länet.
- Ta fram en ändamålsenlig prismodell för beställningsprocessen.
- Säkerställa att lösningarna bidrar till likvärdig vård och tillgång till hjälpmedel.
- Säkerställa att ett utökat uppdrag sker i enlighet med nationella riktlinjer, gällande lagar och HMC:s etablerade processer.
- Utvärdera verksamhetens kapacitet och behov av resurser, kompetens och teknisk infrastruktur för att hantera den ökade efterfrågan och nya arbetsområden.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

4.5 Kostnader

I enlighet med uppdragsdirektivet har detta utredningsuppdrag genomförts inom befintlig budgetram och med hjälp av befintliga interna resurser inom Hjälpmedelscentrum och samverkande parter.¹

- **Interna kostnader:** Den primära kostnaden har utgjorts av arbetstid för uppdragsledaren, medlemmarna i uppdragsgruppen samt övriga interna resurser som bidragit med sin expertis och tid.¹
- **Externa kostnader:** Inga direkta externa kostnader för konsulter eller dylikt har uppstått för själva genomförandet av detta utredningsuppdrag.¹

4.6 Erfarenheter från genomförandet

Genomförandet av uppdraget har genererat flera viktiga erfarenheter och reflektioner som är värda att förmedla:

- Det har funnits ett stort engagemang och en positiv respons från de verksamheter och medarbetare som deltagit i workshops, intervjuer och analyser.¹ Detta tolkas som ett tecken på ett genuint och upplevt behov av en förbättrad och mer strukturerad hantering av verksamhetshjälpmedel.
- En central och återkommande erfarenhet under hela utredningsprocessen har varit den påtagliga osäkerheten kring vilka specifika produkter och, framför allt, vilka volymer av verksamhetshjälpmedel som faktiskt efterfrågas av kommuner och andra verksamheter. Denna brist på konkret och detaljerad information har försvårat vissa delar av analysarbetet, i synnerhet när det gäller att göra precisa kvantifieringar av ekonomiska konsekvenser och framtida resursbehov.¹ Det konstaterades tidigt att "Nyckeln är att reda ut vilka produkter det handlar om, hur volymen ser ut".¹
- Resultaten från den förenklade nyttoanalysen [1, 1] indikerar ett positivt netto nyttovärde (1,1), vilket antyder att nyttan överstiger insatsen. Samtidigt innehåller analysen en viktig brasklapp: "För många oklara faktorer gör att det inte går att bedöma korrekt", särskilt gällande den ekonomiska nyttan. Detta understryker ytterligare vikten av ett fortsatt arbete med att reducera dessa osäkerhetsfaktorer.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

- Denna genomgående osäkerhet kring produktdefinitioner och volymer är mer än bara en informationslucka; den utgör en fundamental utmaning som genomsyrar och påverkar alla aspekter av planeringsarbetet – från ekonomiska kalkyler och resursallokering till utformning av systemkrav och logistiklösningar. Att inte aktivt och tidigt adressera denna osäkerhet i en kommande implementeringsfas medför en betydande risk för feldimensionerade lösningar, ineffektiva processer eller till och med felinvesteringar. En prioriterad åtgärd i det fortsatta arbetet måste därför vara att systematiskt och grundligt kartlägga dessa faktiska behov.

5 RESULTAT AV GENOMFÖRT UPPDRAG

Detta avsnitt presenterar de huvudsakliga resultaten från de genomförda analyserna – nulägesbeskrivning, identifierade behov, GAP-analys, riskanalys och nytto-/genomförbarhetsbedömning. Dessa resultat utgör grunden för det förslag till modell och de rekommendationer som ges i avsnitt 6.

5.1 Nuläge och Identifierade Behov

En genomgående observation under utredningen är bristen på konkret och aggregerad information om vilka specifika verksamhetshjälpmedel som efterfrågas av kommuner och regionala verksamheter, samt i vilka volymer dessa hjälpmedel behövs.¹ Även om exempel som bladderscannern och medicinrobotar har nämnts som aktuella produkttyper [User Query], saknas en bredare och mer systematisk kartläggning. Denna informationsbrist utgör ett signifikant hinder för att kunna göra precisa kalkyler gällande ekonomiska aspekter, resursbehov och logistiska lösningar.¹

Från den genomförda workshopen med fokus på önskelägesanalys¹ framkom flera tydliga behov och prioriteringar gällande hanteringen av verksamhetshjälpmedel:

- **Rutiner och processer:**
 - Det finns ett starkt och högt prioriterat önskemål om att verksamhetshjälpmedel ska hanteras i ett eget, dedikerat spår,

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

skilt från de personförskrivna hjälpmedlen (prioriterat med 37 poäng i ett grupparbete).¹ Detta inkluderar behov av ett separat systemstöd och potentiellt dedikerad personal.¹

- Beställningsprocessen för verksamhetshjälpmedel bör vara enklare och mindre administrativt styrd än den nuvarande förskrivningsprocessen för personliga hjälpmedel.¹
- En samordnande enhet eller en central person inom HMC bör agera som en "spindel i nätet" och samordna hanteringen av verksamhetshjälpmedel gentemot beställarna.¹
- Ett stort behov identifierades av att tydligt definiera vad som utgör ett verksamhetshjälpmedel i förhållande till ett personförskrivet hjälpmedel (prioriterat med 4 poäng).¹ Detta är viktigt för att skapa klarhet i processer och ansvarsfördelning.

- **Organisation och ansvarsfördelning:**

- En ny organisation behövs för att hantera beställning, upphandling, sortiment och rådgivning för verksamhetshjälpmedel.¹
- En tydlig intern organisation med "en väg in" (eget spår) efterfrågas.¹
- Kunden (den beställande verksamheten) ska få tydligare ansvar för sin del av processen.¹
- Hjälpmedelscentrum ska primärt fungera som en inköpsfunktion för dessa hjälpmedel.¹
- Behov av kompetent personal för upphandling, sortimentsvård, orderläggning, offert och service betonades.¹

- **Ekonomi och finansiering:**

- En tydlig majoritet anser att kunden (den beställande verksamheten) ska stå för finansieringen av verksamhetshjälpmedel direkt, utan att belasta regionens övergripande investeringsbudget (prioriterat med 15 poäng).¹ Beställaren ansvarar därmed för både betalning och investering.¹
- Pris- och affärsmodellen bör inkludera alternativ som hyrköp samt köp och försäljning mellan kunder.¹
- Finansieringen av själva implementeringen av en ny modell (t.ex. systemanpassningar, initiala utbildningsinsatser) ses som ett hinder, och behovet av ett startkapital lyftes som en kritisk framgångsfaktor (högst prioriterat med 37 poäng i ett

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

grupparbete).¹

- **Digitalisering och systemstöd:**
 - Ett separat system behövs för verksamhetshjälpmedel och det dedikerade beställningsspåret.¹
 - Befintligt system (Sesam) behöver anpassas för att kunna hantera modeller som hyrköp och köp/sälj.¹
 - Automatisering av funktioner som upplägg av nya artiklar (prioriterat med 13 poäng) och generering av offerter (prioriterat med 13 poäng) bör införas för att effektivisera processen.¹
- **Implementering och samverkan:**
 - Det krävs en tydlig strategi för att skapa förståelse hos nämnden och beslutsfattare.¹
 - Befintliga tillgångar bör ses över för att optimera resurser.¹
 - Kunder bör involveras i upphandlingsprocessen.¹
- **Service och logistik:**
 - Service och transport bör övervägas att upphandlas externt.¹
 - Leverantören föreslås ta ansvar för teknisk service, reparationer och utbildning.¹
 - Hjälpmedelscentrum ansvarar för registerhållning.¹
- **Övriga prioriterade aspekter från workshopen:**
 - Behov av att tydliggöra vad som ska hyras och vad som ska köpas (prioriterat med 13 poäng).¹
 - En stark och återkommande markering var att det nya uppdraget med verksamhetshjälpmedel inte får leda till en försämring för de kunder och patienter som idag är beroende av personförskrivna hjälpmedel (prioriterat med 8 poäng).¹
 - En modell liknande den för diabeteshjälpmedel kan vara en möjlig lösning (prioriterat med 2 poäng).¹

Ur de samtal som fördes i samband med nyttoanalysen ¹ framkom ytterligare viktiga aspekter och behov:

- **Främja återanvändning och resursdelning:** Det finns en stark betoning på vikten av att maximera återanvändningen av hjälpmedel och att skapa system för resursdelning mellan olika verksamheter för att hålla nere kostnader och främja hållbarhet.
- **Balanserad tillgänglighet:** En viktig balansgång måste hittas mellan att säkerställa att vissa kritiska hjälpmedel alltid finns tillgängliga på

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

plats i verksamheterna, medan andra, kanske mindre frekvent använda, hjälpmedel kan delas eller hyras vid behov.

- **Klarhet i ansvarsfördelning:** Frågan "Vem gör vad?" gällande ansvar för inköp, underhåll, finansiering etc. upplevs idag som otydlig och behöver specificeras.
- **Etablera ett cirkulärt flöde:** För att uppnå både ekonomisk och miljömässig hållbarhet är det viktigt att etablera ett välfungerande cirkulärt flöde för verksamhetshjälpmedel, där utrustning kan rekonditioneras och återanvändas i så stor utsträckning som möjligt. Vinningen med ett sådant flöde är en mycket viktig faktor för att uppnå kostnadseffektivitet på lång sikt.¹
- **Tydlighet i rapportens budskap:** Det framhölls som viktigt att den slutliga rapporten tydligt kommunicerar att hyra av hjälpmedel inte per automatik innebär en lägre kostnad än köp, och att det krävs noggrant utformade och specifika hyresavtal om den modellen ska användas.

5.2 GAP-analys – Avstånd till Önskat Läge

GAP-analysen ¹ har identifierat ett antal kritiska områden där HMC:s nuvarande förmåga, processer och struktur inte fullt ut möter det önskade läget för en effektiv och ändamålsenlig hantering av verksamhetshjälpmedel. Samtliga av de identifierade gapen bedömdes ha en hög påverkan (poäng 5 av 5) på möjligheten att framgångsrikt hantera verksamhetshjälpmedel. De i workshopen ¹ framförda önskemålen om bland annat ett separat spår, enklare beställningsprocesser, direkt kundfinansiering och anpassat systemstöd understryker och konkretiserar flera av de gap som identifierats.

Nedan sammanfattas de viktigaste gapen i tabellform:

Datum:

Version:

Uppdragets namn:

Uppdragsledare:

Uppdragsrapport

GAP analys Verksamhetshjälpmedel										
Prioritering av ärenden										
Identifierad gap	Beskrivning	Område	Kompetens	Påverkan	Kostnad	Risk vid utebliven åtgärd	Kommentar			
1	Beställningshantering effektivt, när en användare väljer att beställa eller förskriva artikeln ska systemet fråga vilket syfte det gäller: o Förskrivning till patient o Beställning som verksamhetsstöd Olika behovsprofiler ska styra vilka som kan utföra en verksamhetsbeställning.	Process	Konsulent, kontroller (systemstöd)	5	3	3	4	15		
2	Beställningar Uthogga från Cosmic	Systemstöd	MC, SSK, konsulent, tekniker	5	3	1	4	13		
3	Upphandling Samlad kompetens från verksamhet och HMC. Kunden står för kravspecifikation	Organisation	konsulent, inköpare, SSK, HMC	5	3	1	4	13	Gemensam upphandling med andra regioner eller direkthandling?	
4	Beställning HMC samordnar beställning, systemstöd väljer debiteringsform som kund, kunden gör själv beställningen	Process	Samordnadsfunktion	5	3	3	3	14	Om vi inte gör det blir vi ineffektiva och det kommer att vara otydlig process. Det ska finnas systemstöd för direktbeställning från kund till leverantör plus det som vi har idag och beroende på vilka verksamhetshjälpmedel det gäller.	
5	Systemstöd, logistik och service Separat system där vi kan hantera köp av tjänster för t ex transport, rekond, underhåll, lagar.	Systemstöd	Systemförvaltare, samordnare	5	3	3	4	15		
6	Prismodell Noll investering för HMC, det finns 4 alternativ: - hyra (kräver startkapital) - hyr/köp (kort begränsad hyresperiod) - köp/sälj (säljer till kunden, kunden kan returnera och vi säljer till annan kund) - ren försäljning	Ekonomi	Kontroller, ekonom	5	2	3	5	15	Idag har vi dubbla artikelnummer på t ex sängar för att kunna särskilja prismodellen. Det kan fungera med ett mindre antal produkter som vi hanterar som verksamhetshjälpmedel. För större mängder kommer vi behöva ha systemstöd för att slippa dubbel artikelhantering.	
7	Två Beställningsupår Systemet ska tillåta att kundens beställning går direkt till leverantör för enklare verksamhetshjälpmedel där order/offert inte behöver granskas av HMC. Samordnarrollen är att underlätta hantering vid behov.	Systemstöd	Samordnare, konsulent	5	3	3	5	16		
8	Utökad sortiment Kräver många upphandlingar vid ett brett sortiment	Organisation	Inköpare, upphandlare, konsulent, tekniker, produktionsplanerare/samordnare	5	1	1	4	11		
9	Logistik och service En funktion som planerar produktionen som t. ex vilka tekniker tar jobbet, vilka gör ut.	Organisation	erare/samordnare	5	3	2	3	13		
10	Lagkrav HMC ska följa alla lagkrav i samband med HMC	Process	Alla	5	2	3	5	15		

Källa: 1

Not: Påverkan, Kostnad och Risk vid utebliven åtgärd är skattade på en skala (ofta 1-5 där högre siffra indikerar mer). Genomförbarhet E = Enkel.

Denna tabell är värdefull då den ger en snabb och strukturerad överblick över de mest kritiska utvecklingsområdena. Den belyser att även om flera gap har hög påverkan och hög risk vid utebliven åtgärd, varierar deras uppskattade genomförbarhet och kostnad. Detta hjälper beslutsfattare att förstå var insatserna bör fokuseras initialt och vilka områden som kan kräva mer omfattande utredning eller resurser för att överbrygga. Exempelvis är efterlevnad av lagkrav kritiskt (högsta risk), men bedöms ha låg genomförbarhet, vilket signalerar ett behov av särskild uppmärksamhet.

5.3 SWOT analys –

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

Syftet med SWOT-analysen är att ge en samlad bild av Hjälpmedelscentrums (HMC) förutsättningar att etablera ett tydligt spår för verksamhetshjälpmedel. Underlaget utgörs av SWOT-sammanställningen, workshopmaterial, nytto- och riskanalys samt rapportens övriga delar.

HMC har starka interna tillgångar i form av etablerad central hantering av personförskrivna hjälpmedel, beprövad erfarenhet av centralisering, bred kompetens och god samverkan med kunder och verksamheter. Dessa styrkor skapar god genomförandekapacitet även för verksamhetshjälpmedel. Samtidigt finns betydande svagheter: avsaknad av anpassade systemstöd och prismodeller, otydliga roller/styrning samt bristande volym- och behovsdata. Externt finns stora möjligheter i digitalisering, cirkulära flöden och ökad samordning inom Nära vård, medan hotbilden främst rör förändringsmotstånd, prioriteringskonflikter med huvuduppdraget och osäker finansiering. Sammantaget talar resultatet för införandet av ett separat spår med tydlig styrning, kundfinansiering och successiv system- och processutveckling.

5.3.1 Styrkor

HMC:s långa erfarenhet och fungerande centralisering inom det personförskrivna området ger en stabil organisatorisk plattform. Samverkan med regionens verksamheter och kommuner är etablerad, och det finns en stark identitet och kultur av problemlösning inom hjälpmedelsområdet. Dessa faktorer minskar starttrösklar, möjliggör snabbare förankring och underlättar införandet av standardiserade arbetssätt även för verksamhetshjälpmedel.

5.3.2 Svagheter

Det saknas anpassade IT-stöd för verksamhetshjälpmedel; nuvarande system är primärt byggt för förskrivningsflöden. Prismodell och upphandlingsprocesser är inte utformade för verksamhetsspåret, och styrning/ansvar är otydligt definierade. Därtill finns otillräcklig kunskap om faktiska volymer och efterfrågade produktkategorier, vilket försvårar dimensionering och kalkyler. Dessa svagheter riskerar att skapa manuell hantering, kapitalbindning och ineffektiva processer om de inte åtgärdas i tid.

5.3.3 Möjligheter

Digitalisering möjliggör spårbarhet, datadriven planering och automatisering (t.ex. artikelupplägg/offert), och ett cirkulärt flöde kan stärka både ekonomi och miljö. En tydlig modell för verksamhetshjälpmedel kan dessutom förbättra likvärdigheten, skapa nya kompetensroller och förtydliga kundens respektive HMC:s ansvar. Strategiskt kan HMC gå från ad hoc-hantering till styrd samordning och bli en tydligare aktör i hela flödet.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

5.3.4 Hot

Den främsta externa risken är förändringsmotstånd i verksamheter och internt, särskilt om målbild och ansvar inte är tydligt formulerade. Det finns även risk för prioriteringskonflikt gentemot huvuduppdraget (personförskrivet) om resurser inte avsätts explicit. Osäker finansiering och tekniska begränsningar kan fördröja införande; politiska eller ekonomiska svängningar kan påverka prioriteringar. Sammantaget krävs styrning, kommunikation och etappvis införande för att reducera hotbilden.

5.4 Riskanalys – Potentiella Fallgropar

En omfattande riskanalys ¹ har genomförts för att identifiera och bedöma potentiella risker associerade med ett utökat uppdrag för HMC att hantera verksamhetshjälpmedel. De mest framträdande riskerna är:

- **Organisation och ansvar:**
 - Otydligt definierade ansvarsområden och styrningsmodeller kan leda till konflikter, ineffektivitet genom dubbelarbete och försenade leveranser.
 - Felaktig dimensionering av resurser, både personella och ekonomiska, kan göra den nya funktionen sårbar och onödigt kostsam.
- **Resurssättning och kompetens:**
 - En av de mest framträdande riskerna är **resursbrist i HMC:s huvuduppdrag** (personförskrivna hjälpmedel) om organisatoriska förändringar och tillförsel av nya resurser uteblir. Denna oro har varit central under hela utredningen.¹
 - Det kan vara svårt att rekrytera och behålla personal med den breda och specialiserade kompetens som krävs för att hantera ett varierat sortiment av verksamhetshjälpmedel, inklusive upphandling, teknisk support och rådgivning.
 - Om befintlig personal utan tillräcklig tid eller kompetensutveckling får utföra nya uppgifter finns risk för kvalitetsbrister och negativ påverkan på arbetsmiljön.
- **Verksamhetsmotstånd och arbetsmiljö:**
 - Ett nytt arbetssätt och utökade ansvarsområden kan initialt upplevas som en ökad arbetsbörda av befintlig personal, vilket kan leda till motstånd.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- Om den nuvarande situationen med ad hoc-hantering och resursbrist permanentas finns en risk för överbelastning och en försämrad arbetsmiljö.
- **Kundbehov och tillgång:**
 - En risk är att beställande verksamheter inte har en tillräckligt tydlig bild av sina egna behov, vilket kan leda till att upphandlade hjälpmedel inte motsvarar de faktiska önskemålen.
 - Det finns en risk att verksamhetshjälpmedel felaktigt börjar ersätta individuellt anpassade och förskrivna hjälpmedel, vilket i förlängningen kan påverka patientsäkerheten och individens självständighet negativt.
 - Direkt finansiering från kommuner kan leda till ojämlig tillgång till verksamhetshjälpmedel beroende på den enskilda kommunens ekonomiska situation.
- **System och digitalt stöd:**
 - Bristfälligt systemstöd och otillräcklig funktionalitet i befintliga eller nya system är en stor risk. Detta kan leda till ineffektiva processer, omfattande manuell hantering och därmed ökade kostnader.
 - Det finns indikationer på att nuvarande system (Sesam) inte kan utvecklas tillräckligt snabbt eller saknar nödvändig funktionalitet för att effektivt hantera verksamhetshjälpmedel, inklusive olika prismodeller och artikelhantering.¹
 - Problem med dubbla artikelnummer, som identifierats i nuläget¹, kan leda till felaktiga priser, bristfällig statistik och ökad administrativ börda.
 - Införandet av ett nytt eller kraftigt anpassat system kan medföra höga uppstartskostnader.
- **Ekonomi och finansiering:**
 - En felaktigt utformad prismodell kan leda till antingen under- eller överfinansiering av verksamheten.
 - Det finns en risk att de faktiska beställningsvolymerna från verksamheterna inte blir tillräckligt stora för att täcka de fasta kostnaderna och därmed inte genererar det intäktsbehov som krävs för en hållbar finansiering.
 - Om HMC väljer en uthyrningsmodell kan detta påverka HMC:s investeringsram negativt, åtminstone initialt.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- Det finns en risk för ökade kostnader för kommunerna, vilket kan påverka deras vilja att använda HMC:s tjänster.
- **Upphandling:**
 - Brist på rätt kompetens och tillräckliga resurser i upphandlingsprocessen, både hos regionen/HMC och hos de beställande kunderna. HMC bedöms idag sakna fullständig kompetens för att hantera alla aspekter av komplexa upphandlingar.
 - Långa ledtider i upphandlingsarbetet riskerar att leda till långa väntetider för kunderna.
 - Krav på MDR-klassade produkter kan begränsa produktutbudet och leda till högre kostnader.
- **Logistik och tjänster:**
 - Befintliga lokaler kan ha platsbrist för lagerhållning, underhåll och testning av utrustning, särskilt om HMC börjar hyra ut fler och mer skrymmande hjälpmedel.
 - HMC riskerar att bli stående med hjälpmedel som kunder inte längre efterfrågar, vilket binder kapital och utrymme.

Många av dessa identifierade risker är sammankopplade och kan, om de inte hanteras proaktivt, skapa en negativ spiral. Till exempel kan otydligt ansvar och bristande styrning (inom organisation och ansvar) leda till en felaktig dimensionering av resurser (inom resurssättning och kompetens). Detta ökar i sin tur risken för resursbrist i huvuduppdraget och kan leda till en sämre arbetsmiljö. Detta mönster understryker det starka behovet av en sammanhållen, välgenomtänkt och proaktiv implementeringsstrategi som adresserar de identifierade riskerna på ett systematiskt och integrerat sätt, snarare än att hantera varje risk isolerat.

5.5 Nytt- och Genomförbarhetsbedömning

En förenklad nyttoanalys har genomförts för att bedöma det potentiella värdet av att HMC utvecklar en strukturerad hantering av verksamhetshjälpmedel.[1, 1, 1, 1] Resultaten från denna analys presenteras nedan:

- Sammanvägt Nyttovärde (Nytta/Insats): 1,1

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

Detta värde, som är kvoten mellan bedömd nytta och bedömd insats, indikerar att den förväntade nyttan med förändringen är något större än den uppskattade insatsen som krävs för att genomföra den. [1, 1]

- **Bedömd Nytt (vägt medelvärde: 2,7 på en skala 1-4) ¹:**
 - **Uppfyllelse av verksamhetsmål Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF): Värdering 4 (hög).** [1, 1]
Förändringen bedöms bidra till samtliga mål inom HSF:s vägledande principer: "Tillsammans" (över organisationsgränser, minskat icke värdeskapande, spara tid/pengar), "Uppströms" (förebygga oönskat utfall, främja hälsa, bevara funktion), "Nyskapande" (omställning/testa nytt, ständiga förbättringar, förvalta bra arbetssätt) och "Behovsanpassat" (stabil och trygg hemma, följa och åtgärda, hålla frisk men knuten till systemet).
 - **Nytta för Invånare/Patienter: Värdering 2 (viss nytta).** ¹
 - **Nytta för Tjänst/Process: Värdering 2 (viss nytta)** ¹, indikerar en förbättring av korrekta och effektiva tjänster/processer.
 - **Nytta för Medarbetare: Värdering 3 (stor nytta)** ¹, vilket kan innebära tydligare roller, bättre verktyg och minskad osäkerhet.
 - **Ekonomisk Nytt: Värdering 2 (minskade kostnader med 1-5 miljoner kr/år).** ¹ Denna bedömning åtföljs dock av den viktiga kommentaren: "För många oklara faktorer gör att det inte går att bedöma korrekt". En viktig aspekt för att realisera och maximera den ekonomiska nyttan är att fullt ut utnyttja potentialen i ett cirkulärt flöde för hjälpmedlen. ¹
- **Bedömd Insats (vägt medelvärde: 2,5 på en skala 1-4) ¹:**
 - **Resurser intern personal: Mellan 2000-5000 timmar (värde 3).**
 - **Externa kostnader under genomförandet (exkl. bygg/inventarier): Mindre än 100 tkr (värde 1).**
 - **Kostnader under genomförandet för inventarier och utrustning: Mindre än 3 milj kr (värde 1).**
 - **Framtida ökade förvaltningskostnader (inkl. personal och externa kostnader): Mer än 2 milj kr/år (värde 4).** Detta är en betydande och högt värderad insatsfaktor som indikerar en substantial långsiktig kostnad.
- **Bedömd Genomförbarhet (värde: 3,1 på en skala 1-4) [1, 1, 1]:**
Initiativet bedöms ha en medelhög till hög genomförbarhet. Faktorer som påverkar denna bedömning inkluderar beroenden av

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

upphandlingar, nödvändig systemutveckling och potentiellt politiska beslut.¹ Tillgången på interna resurser och relevant kompetens bedöms dock relativt positivt (värdering 4).¹

En kritisk och återkommande kommentar i nyttoanalysen är att "Det är många oklara faktorer och bedömningen blir väldigt övergripande"¹ och "För många oklara faktorer gör att det inte går att bedöma korrekt".¹ Denna osäkerhet, särskilt kring de ekonomiska aspekterna och de faktiska volymerna av efterfrågade hjälpmedel, innebär att det positiva nyttovärdet på 1,1 måste tolkas med stor försiktighet.

Den höga poängen (4 av 4) för "Framtida ökade förvaltningskostnader" i insatsbedömningen¹ utgör en särskild varningsflagga. Om de "oklara faktorerna" – framför allt de faktiska kostnaderna för drift och underhåll, kopplade till ospecificerade produktvolym och komplexitet, samt de faktiska intäkterna från kunderna – utvecklas negativt jämfört med antagandena, kan nyttovärdet snabbt minska. Den nuvarande marginalen på 0,1 över brytpunkten 1 (där nytta och insats är lika stora) är liten och därmed sårbar för dessa osäkerheter. Detta förstärker behovet av att i ett tidigt skede av det fortsatta arbetet aktivt arbeta för att reducera dessa osäkerheter, exempelvis genom en mer detaljerad behovs- och kostnadsanalys, innan fullskalig implementering påbörjas. En stegvis implementering med kontinuerlig utvärdering framstår därför som en klok strategi.

5.6 Förslag till Modell för Hantering av Verksamhetshjälpmedel

Baserat på de genomförda analyserna, särskilt resultaten från workshopen¹, nyttoanalysens samtal¹, GAP-analysen¹ och riskanalysen¹, föreslås en modell för HMC:s hantering av verksamhetshjälpmedel. Modellen bygger på följande huvudkomponenter, vilka i hög grad överensstämmer med de önskemål och prioriteringar som framkom under workshopen¹:

A. Rutiner och Processer:

- **Eget Spår:** En fundamental princip är att verksamhetshjälpmedel ska hanteras i ett tydligt avskilt och anpassat spår, separat från

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

processerna för personförskrivna hjälpmedel.¹ Detta är avgörande för att skydda HMC:s kärnverksamhet och säkerställa att de två olika typerna av uppdrag inte blandas samman resursmässigt eller administrativt. Detta var en högt prioriterad punkt i workshopen (37 poäng).¹

- **Beställningsprocess:** Beställningsprocessen för verksamhetshjälpmedel bör vara enklare, snabbare och mindre administrativt styrd än den nuvarande föreskrivningsprocessen.¹ Detta överensstämmer med önskemål från workshopen.¹ Systemstöd bör utvecklas för att tydligt differentiera mellan en föreskrivning till en enskild patient och en verksamhetsbeställning, med olika behörighetsprofiler för beställare.¹ För vissa enklare och standardiserade verksamhetshjälpmedel bör möjligheten utredas för att kundens beställning ska kunna gå direkt till upphandlad leverantör, med HMC i en mer övervakande och avtalshållande roll (konceptet "Två Beställningsspår" ¹).
- **Definitioner och Sortiment:** Det krävs en tydlig definition och avgränsning av vilka hjälpmedel som klassificeras som verksamhetshjälpmedel och därmed kan hanteras inom detta nya spår.¹ Detta var ett identifierat behov i workshopen (4 poäng).¹ Detta kan initialt behöva vara en dynamisk process som utvecklas i takt med att efterfrågan och utbudet klarnar. En process för sortimentsstyrning och kvalificering av nya verksamhetshjälpmedel behöver också etableras.

B. Organisation och Ansvarsfördelning:

- **Ny/Anpassad Enhet/Funktion:** En samordnande enhet eller en tydligt definierad funktion inom HMC bör etableras för att hantera det specifika beställningsspåret för verksamhetshjälpmedel.[1, 1] Workshopen pekade på behovet av en ny organisation och en central "spindel i nätet".¹ Det finns ett behov av en ny eller anpassad organisationsstruktur för att hantera uppgifter som beställning, upphandling, sortimentsvård och rådgivning specifikt för dessa produkter.¹
- **HMC:s Roll:** För verksamhetshjälpmedel bör HMC:s roll primärt vara som en inköps- och samordningsfunktion.¹ Detta stämmer överens med workshopens syn på HMC som en inköpsfunktion.¹ HMC

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

ansvarar för att upphandla produkter och tjänster, tillhandahålla systemstöd och ramavtal, medan kunden (verksamheten) själv gör den faktiska beställningen utifrån sina behov och sin budget.¹

- **Kundens Ansvar:** Kundens (den beställande verksamhetens) ansvar i processen måste tydliggöras.¹ Detta inkluderar att definiera sina behov, ansvara för kravspecifikation vid eventuella verksamhetsspecifika upphandlingar¹, och att stå för finansieringen, vilket också framhölls i workshopen.¹
- **Kompetens:** Det är avgörande att säkerställa tillgång till kompetent personal för att hantera uppgifter som upphandling, sortimentsvård, orderläggning, offerthantering och eventuell teknisk rådgivning eller servicekoordinering.¹ Behovet av kompetent personal lyftes även i workshopen.¹ Risken för kompetensbrist är identifierad som betydande.¹

C. Ekonomi och Finansiering:

- **Direkt Kundfinansiering:** En grundläggande princip bör vara att kunden (den beställande verksamheten) står för finansieringen av verksamhetshjälpmedel direkt. Detta innebär att kostnaden inte ska belasta regionens centrala investeringsbudget för hjälpmedel eller HMC:s budget för personförskrivna hjälpmedel.[1, 1] Detta var en stark rekommendation från workshopen (15 poäng).¹ Beställaren ansvarar därmed för både betalning och eventuell investering kopplad till det specifika hjälpmedlet.¹
- **Pris- och Affärsmodeller:** Flera olika pris- och affärsmodeller bör övervägas och potentiellt erbjudas [1, 1, 1], inklusive hyrköp samt köp och sälj mellan kunder, vilket diskuterades i workshopen¹:
 - **Köp:** Direktförsäljning av hjälpmedel till verksamheten.
 - **Hyra:** Uthyrning av hjälpmedel under en bestämd period. Detta kan kräva ett initialt startkapital från HMC/Regionen för att bygga upp ett uthyrningssortiment.¹ Det är viktigt att kommunicera att hyra inte automatiskt är billigare än köp på lång sikt och kräver noggrant utformade avtal.¹
 - **Hyr/Köp:** En modell där verksamheten hyr under en period med möjlighet att senare köpa loss utrustningen.
 - **Köp/Sälj (via HMC):** HMC köper in och säljer vidare till kund, med en möjlighet för kunden att returnera hjälpmedlet till HMC som

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

sedan kan sälja det vidare till en annan kund. Denna modell främjar ett cirkulärt flöde och kan vara mycket kostnadseffektiv genom att maximera produktens livslängd och minska behovet av nyinköp.¹

- Målet bör vara att HMC:s hantering av verksamhetshjälpmedel på sikt ska vara självfinansierande eller ha en tydligt definierad och accepterad finansieringsmodell som inte innebär en oplanerad ekonomisk belastning ("Noll-investering för HMC" nämns som ett mål i GAP-analysen ¹).
- **Startkapital:** Behovet av ett initialt startkapital för att implementera den nya modellen (t.ex. för systemanpassningar, eventuella initiala inköp av utrustning vid en hyrmodell, utbildningsinsatser) har identifierats som ett potentiellt hinder.¹ Detta var en högt prioriterad punkt i workshopen (37 poäng).¹ Denna fråga måste adresseras och lösas innan en bredare implementering kan påbörjas.

För att underlätta valet av ekonomisk modell presenteras nedan en jämförande tabell:

Modell	Beskrivning	Fördelar för HMC	Nackdelar för HMC	Fördelar för Kund	Nackdelar för Kund	Kapitalbehov HMC (Initialt)	Administrativ börda HMC
Köp (Direkt)	Kunden köper och äger hjälpmedlet. HMC kan agera som upphandlare/förmedlare.	Låg kapitalbindning, låg risk.	Mindre kontroll över produktens livscykel, potentiellt lägre intäkter.	Full äganderätt, förutsägbar engångskostnad.	Hög initial kostnad, ansvar för hela livscykeln (service, avveckling).	Lågt	Låg-Medel
Hyra	Kunden hyr hjälpmedlet av HMC under en avtalsperiod.	Potentiellt stabila intäktsflöden, möjlighet till cirkulär hantering.	Hög initial kapitalbindning för inköp av sortiment, risk för outhyrda produkter, underhållsansvar.	Lägre initial kostnad, flexibilitet, service kan ingå.	Total kostnad kan bli hög över tid, ingen äganderätt.	Högt	Hög
Hyr/Köp	Kunden hyr med option att köpa loss hjälpmedlet.	Kombination av hyresintäkter och potentiell försäljning.	Kapitalbindning initialt, komplexare avtalshantering.	Flexibilitet, möjlighet att testa före köp.	Total kostnad kan bli högre än direktköp.	Medel-Högt	Medel-Hög
Köp/Sälj (via HMC)	HMC köper och säljer till kund, kan återköpa/sälja vidare.	Främjar starkt cirkularitet och kostnadseffektivitet, kan erbjuda begagnatmarknad.	Risk att bli stående med osålda/returnerade produkter, värdeminskingsrisk.	Tillgång till rekonditionerade produkter, ev. möjlighet att sälja tillbaka, bidrar till	Beroende av HMC:s prissättning och villkor.	Medel	Medel

Denna tabell är värdefull eftersom den på ett strukturerat sätt jämför de olika ekonomiska modellerna som har diskuterats. Den belyser hur varje modell påverkar både HMC (när det gäller kapitalbehov, risk och administrativ börda) och kunden (när det gäller kostnad, flexibilitet och ägande). Detta underlag kan hjälpa beslutsfattare att väga för- och nackdelar och fatta ett informerat beslut om vilken eller vilka modeller som bäst balanserar målen om kundfinansiering, HMC:s strävan efter

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

minimal kapitalbindning och en administrativt hanterbar lösning. Vikten av det cirkulära flödets bidrag till kostnadseffektivitet bör särskilt beaktas vid valet av modell.¹

D. Digitalisering och Systemstöd:

- **Separat/Anpassat System:** Det finns ett tydligt behov av antingen ett helt separat IT-system eller en omfattande anpassning och vidareutveckling av HMC:s befintliga system (Sesam) för att kunna hantera verksamhetshjälpmedel och det dedikerade beställningsspåret.[1, 1] Workshopen pekade på behovet av ett separat system och anpassning av Sesam.¹ Systemet måste kunna hantera olika prismodeller (t.ex. hyrköp, köp/sälj-modeller, olika debiteringsformer), skilja på verksamhetsbeställningar och personföreskrivningar, samt stödja en effektiv artikelhantering.¹
- **Automatisering:** För att effektivisera processerna och minska den manuella hanteringen bör funktioner som upplägg av nya artiklar i systemet (prioriterat med 13 poäng i workshop ¹) och generering av offerter (prioriterat med 13 poäng i workshop ¹) automatiseras i så stor utsträckning som möjligt.¹
- **Artikelhantering:** En robust lösning måste implementeras för att undvika de problem med dubbla artikelnummer och bristfällig statistik som har identifierats som en risk och ett nuvarande problem.[1, 1]

E. Service och Logistik:

- **Extern Upphandling av Tjänster:** Det bör starkt övervägas att upphandla vissa tjänster kopplade till verksamhetshjälpmedel externt. Detta kan inkludera teknisk service, reparationer, användarutbildning och transporter.¹ Workshopen föreslog att service och transport upphandlas externt och att leverantören tar ansvar för teknisk service, reparationer och utbildning.¹
- **HMC:s Ansvar:** Även med extern service kommer HMC sannolikt att behålla ansvaret för registerhållning av utlånad eller såld utrustning.¹ Detta överensstämmer med workshopens syn.¹ Dessutom kan HMC behöva en funktion för produktionsplanering och samordning av logistik- och servicetjänster, oavsett om de utförs internt eller externt.¹

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

- **Lager och Utrymme:** Utmaningar kopplade till lagerutrymme och hantering av ett ökat antal och potentiellt mer skrymmande produkter måste adresseras, särskilt om en uthyrningsmodell implementeras.¹ Behov av anpassade lokaler för underhåll och testning kan uppstå.

6 FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Baserat på uppdragets resultat och de identifierade behoven, riskerna och möjligheterna, föreslås följande steg för det fortsatta arbetet med att utveckla och implementera en hållbar modell för Hjälpmedelscentrums hantering av verksamhetshjälpmedel:

6.1 Omedelbara Åtgärder (inom 3-6 månader):

- **Inriktningsbeslut från Hjälpmedelsnämnden:** Det första och mest grundläggande steget är att Hjälpmedelsnämnden, baserat på denna rapport, fattar ett formellt inriktningsbeslut. Beslutet bör bekräfta att HMC ska gå vidare med att utveckla och implementera en funktion för hantering av verksamhetshjälpmedel, i linje med den övergripande modell som föreslås (t.ex. separat spår, princip om kundfinansiering, HMC som samordnande inköpsfunktion, starkt fokus på cirkulärt flöde för kostnadseffektivitet ¹). En tydlig strategi för att skapa förståelse hos nämnden och beslutsfattare lyftes i workshopen.¹
- **Genomförande av Detaljerad Behovsanalys (Produkter & Volymer):**
 - En av de mest kritiska åtgärderna är att omedelbart initiera en systematisk och djupgående behovsinventering hos samtliga kommuner och relevanta regionala verksamheter. Syftet är att konkretisera:
 - Vilka specifika typer av verksamhetshjälpmedel som faktiskt efterfrågas (gå bortom de enstaka exempel som hittills nämnts och skapa en bredare bild).
 - Uppskattade nuvarande och framtida volymer per produkttyp.
 - Information om hur dessa hjälpmedel hanteras idag inom

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

respektive verksamhet och vilka kostnader som är förknippade med detta.

- Denna analys är helt avgörande för att kunna reducera de "oklara faktorer" som lyfts fram i nyttoanalysen ¹ och därmed kunna göra realistiska ekonomiska kalkyler, dimensionera resurser korrekt och utforma ändamålsenliga processer och systemstöd.
- **Etablering av en Dedikerad Arbetsgrupp/Projektorganisation:** För att driva det fortsatta utvecklings- och implementeringsarbetet med nödvändig kraft och fokus bör en dedikerad arbetsgrupp eller projektorganisation tillsättas. Denna grupp måste ges ett tydligt mandat, tillräckliga resurser (tid och kompetens) och en klar ansvarsfördelning.

6.2 Kortsiktiga Åtgärder (inom 6-12 månader):

- **Utveckling av Detaljerad Finansierings- och Prismodell:**
 - Baserat på resultaten från den detaljerade behovsanalysen (produkter och volymer), utarbeta konkreta och transparenta prismodeller för olika kategorier av verksamhetshjälpmedel. Detta kan innefatta fasta priser för standardprodukter, offertbaserad prissättning för mer komplexa lösningar, och tydliga hyresavgifter om en hyrmodell väljs. Modellen ska aktivt främja och synliggöra vinsterna med ett cirkulärt flöde.¹
 - Klargör hur det identifierade behovet av startkapital ¹, vilket var en högt prioriterad punkt i workshopen (37 poäng) ¹, ska hanteras. Detta inkluderar finansiering av initiala investeringar i exempelvis systemanpassningar, eventuellt grundlager av produkter för uthyrning, och nödvändiga utbildningsinsatser.
 - Säkerställ att den valda modellen är administrativt hanterbar för både HMC och de beställande kunderna, och att den tydligt kommuniceras.
- **Definition av Detaljerade Processer och Systemkrav:**
 - Utforma och dokumentera detaljerade arbetsflöden och processer för det separata spåret för verksamhetshjälpmedel. Detta inkluderar beställnings-, upphandlings-, leverans-, service-, retur- och faktureringsprocesser, med särskilt beaktande av hur det cirkulära flödet ska integreras och optimeras.¹

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

- Specificera kraven för IT-stöd (antingen anpassning av befintligt system som Sesam eller upphandling/utveckling av ett nytt system) baserat på de definierade processerna, de olika prismodellerna och behovet av effektiv artikelhantering.[1, 1]
Inled en dialog med IT-leverantörer och/eller intern IT-avdelning för att utreda tekniska lösningar och kostnader.
- **Organisatorisk Anpassning och Kompetenssäkring:**
 - Fatta beslut om den exakta organisatoriska placeringen och utformningen av den funktion inom HMC som ska ansvara för verksamhetshjälpmedel.
 - Identifiera de specifika kompetensbehov som den nya funktionen kräver (t.ex. inom upphandling, avtalshantering, teknisk produktkunskap, logistik, hantering av cirkulära flöden) och upprätta en plan för att säkerställa denna kompetens genom antingen rekrytering, kompetensutveckling av befintlig personal, eller en kombination.[1, 1] Behovet av kompetent personal betonades i workshopen.¹

6.3 Långsiktiga Åtgärder (12+ månader):

- **Stegvis Implementering av Modellen:** Implementera den nya modellen för hantering av verksamhetshjälpmedel stegvis i hela organisationen och gentemot alla berörda kunder. Det är viktigt att undvika fallgropen med pilotprojekt som riskerar att permanentas oavsett utfall; istället bör en noggrant planerad och utvärderad stegvis utrollning prioriteras.
- **Genomförande av Upphandlingar:** Genomför nödvändiga upphandlingar av de verksamhetshjälpmedel som ska ingå i sortimentet, samt eventuella externa tjänster såsom teknisk service, underhåll och logistiklösningar.[1, 1] Workshopen föreslog att kunder involveras i upphandlingsprocessen.¹
- **Systemutveckling och Driftsättning:** Slutför utvecklingen och/eller införandet av det beslutade IT-stödet och säkerställ att det är fullt integrerat med de nya arbetsprocesserna.
- **Kontinuerlig Kommunikation och Förankring:** Upprätthåll en tydlig, öppen och kontinuerlig kommunikation med alla intressenter (kunder, HMC-personal, Hjälpmedelsnämnden, etc.) under hela

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:

Version:

Uppdragsrapport

implementeringsfasen för att säkerställa förståelse, engagemang och förankring.

- **Etablering av System för Uppföljning och Utvärdering:**

- Definiera och implementera relevanta nyckeltal (KPI:er) för att kontinuerligt följa upp och mäta effektiviteten, kostnaderna (med särskilt fokus på besparingar från det cirkulära flödet ¹), kundnöjdheten och, inte minst, eventuell påverkan på HMC:s huvuduppdrag med personförskrivna hjälpmedel.
- Genomför regelbundna utvärderingar av den implementerade modellen och dess olika komponenter för att säkerställa att den möter de faktiska behoven på ett effektivt sätt och är ekonomiskt hållbar över tid. Var beredd att göra justeringar baserat på dessa utvärderingar.

Den största utmaningen, och därmed risken, i det fortsatta arbetet bedöms vara att underskatta komplexiteten i att definiera och implementera de nya processerna, systemen och framför allt finansieringsmodellerna. Detta gäller särskilt med tanke på den initiala osäkerheten kring vilka produkter och volymer det faktiskt handlar om.[1, 1] Ett agilt, iterativt och stegvist tillvägagångssätt, där man lär sig och justerar längs vägen, är därför starkt att föredra. En noggrant planerad och utvärderad stegvis utrullning, snarare än storskalig "big bang"-implementering eller pilotprojekt som riskerar att bli permanenta oavsett effektivitet, blir här ett mycket viktigt verktyg för att hantera risker, validera antaganden och bygga en robust lösning successivt.

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

7 BILAGOR

- Bilaga 1: Sammanställning av workshopens grupparbeten (baserat på ¹⁾)
- Bilaga 2: Detaljerad GAP-analys (baserat på ¹⁾)
- Bilaga 3: Detaljerad Riskanalys (baserat på ¹⁾)
- Bilaga 4: Förenklad Nyttoanalys (sammanfattning av [1, 1, 1, 1])

(Observera: Faktiska bilagor har ej genererats i detta svar, endast listats enligt mallen.)

Bilaga nr	Namn	Version

8 FÖRKORTNINGAR OCH DEFINITIONER

Förkortning/Definition	Förklaring
HMC	Hjälpmiddelscentrum
Verksamhetshjälpmedel	Hjälpmedel och medicinteknisk utrustning som används i verksamheter (kommunala eller regionala) som ett stöd för personalen eller för att möjliggöra/effektivisera en tjänst, och som inte är personförskrivna till en enskild individ.
Personförskrivet hjälpmedel	Hjälpmedel som föreskrivs till en enskild individ baserat på dennes specifika behov och efter medicinsk bedömning.
Sesam	HMC:s nuvarande IT-system för hjälpmedelshantering (antagande baserat på omnämnande i 1).
MDR	Medical Device Regulation (EU:s förordning för medicintekniska produkter).
SoL	Socialtjänstlagen.
RV	Region Västmanland.
HSF	Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (antagande baserat på dokumentnamn [1, 1, 1, 1]).
Cof	Förkortning använd i 1 för en deltagare i uppdragsgruppen; specifik betydelse oklar utan ytterligare kontext.
Förkortning/Definition	Förklaring

Uppdragets namn:
Uppdragsledare:

Datum:
Version:

Uppdragsrapport

9 BESLUT

(Detta avsnitt lämnas tomt för ifyllnad av Beställare och Uppdragsledare vid godkännande av rapporten.)

| Beslut – Kryssa i rutan för rätt alternativ | JA | NEJ | Kommentar |

| :----- | :- | :-- | :----- |

| Beslut att godkänna genomfört uppdrag | | |

-

Beslut – Kryssa i rutan för rätt alternativ	JA	NEJ	Kommentar
Beslut att godkänna genomfört uppdrag			

Datum:

Datum:

Underskrift Beställare

Underskrift Uppdragsledare

Namnförtydligande

Namnförtydligande

(Ange om godkännandet ovan har ersatts av en elektronisk signatur i projektverktyget Avima)

9

HMC260006

Årsredovisning 2025

Hjälpmedelscentrum

Diarienummer: HMC250002

Inledning

Året i korthet

Investeringsbudgeten var inför året en osäkerhet, och ett resultat inom budget var väldigt glädjande.

Arbetsmiljön har blivit tuffare eftersom vi med samma bemanning ska möta en ökade volym av hjälpmedel. Under 2025 var ökningen 3,1%. Det påverkar särskilt mycket på lager- och logistikenheten där vi ska hantera dessa volymer ut till patienterna.

Det första hela året med diabeteshjälpmedel har fungerat bra.

Vi har med egen personal skapat nya digitala arbetssätt via appar och automatiseringar vilket ökade vår produktion. Den nya appen har gjort att vi under 2025 kommit ifatt med alla förebyggande underhåll.

Det ger en ekonomisk effekt i minskat behov av att anställa personal.

Vi har varit delaktiga i olika nätverk och presenterat vårt arbete kring våra digitala arbetssätt och skapat samarbeten med andra regioner.

Uppdraget från Hjälpmedelsnämnden att utreda hanteringen av verksamhetshjälpmedel genomfördes under året.

Avtalet för fastigheten sades upp och ett nytt avtal togs fram för 3 år.

Framtid och utmaningar

Det är fortsatt en utmaning att möta den ökade beställningsvolymen med befintlig personal. Volymen av hjälpmedel ökar och kommer att öka ännu mer, vilket leder till ökad belastning, påverkar arbetsmiljön samt ger svårigheter att få ut hjälpmedel i tid.

Investeringsbudgeten kommer fortsatt vara en utmaning att klara av med befintlig prismodell och befintlig gräns för investeringar.

För att kunna möta den ökade efterfrågan på hjälpmedel och samtidigt säkerställa en hållbar arbetsmiljö fortsätter strategiska investeringar i automatisering och digitalisering.

Det nya hyresavtalet med ny fastighetsägare sträcker sig till oktober 2029. Dialogen fortsätter med den nya ägaren om ett eventuellt köp av fastigheten. Om det inte blir ett köp så måste vi lägga en plan med fastighetsförvaltningen om våra lokaler.

Dialog har påbörjats med regionens logistikverksamhet för att finna ett mer kontinuerligt samarbete. Under 2026 hoppas vi ha förslag på hur vi kan samarbeta mer och hålla kostnader för transporter nere.

Årsredovisning

Året i siffror

- Sjukfrånvaro, ack 4,4 %
- Ingen förändring årsarbetare utifrån arbetad tid
- Ekonomiskt resultat uppgår till knappt +2 mnkr efter kundåterbetalningar på 7,8 mnkr
- Jämfört med föregående år är bruttokostnadsutvecklingen +11 % och avser hjälpmedel
- Efter egen app tagits fram har kostnaden per ärende sänkts från -734 kr (2024) till -681 kr
- Rekondenheten sänkte kostnaden per ärende från -338 kr (2024) till -312 kr.

Värt att notera

- 2025 har varit ansträngd med hög belastning på rekonditionering och transport.
- Nyframtagen app har gett stort resultat på effektiviteten gällande förebyggande underhåll (FU).

Måluppfyllelse

Nöjda och trygga invånare

Status

Hjälpmedelscentrum ska fortsätta tillgängliggöra medicintekniska hjälpmedel utifrån grunduppdraget inom rörelsehinder, inkontinens, kommunikation och kognition samt medicinska behandlingshjälpmedel som stödjer den enskilda patienten och bidrar till ökad aktivitet, delaktighet och självständighet.

Uppnått

Engagerade medarbetare med rätt kompetens

Status

Hjälpmedelscentrum ska bibehålla den höga kompetens om hjälpmedel som finns idag och ge förutsättningar till en fortsatt god kompetensutveckling i verksamheten

Uppnått

Ekonomi i balans

Status

Hjälpmedelscentrum ska utreda hur ett nytt uppdrag och ett nytt regelverk kring andra typer av hjälpmedel som underlättar i Nära vårdsomställningen till exempel verksamhetshjälpmedel och välfärdsteknik kan se ut

Pågående

Effektiva och ändamålsenliga tjänster av god kvalitet

Status

Parallellt med utredningen av nytt uppdrag ska Hjälpmedelscentrum se över en organisation som på bästa sätt skapar förutsättningar för en jämlik vård i hela Västmanland.

Pågående

Hjälpmedelscentrum ska fortsätta underlätta och främja förskrivarens roll att följa upp hjälpmedelsanvändningen.

Uppnått

Nöjda och trygga invånare

Indikator	Utfall 2024	Mål 2025	Utfall 2025	Utveckling/ Måluppfyllelse	Kommentarer
Andel patienter som erbjudits tid för utprovning inom 15 arbetsdagar	74,4%	80%	70,2%	Inte uppnått	Trenden är tyvärr negativ eftersom vi inte hinner med i grunduppdraget pga bemanning
Andel reparationer inom 5 arbetsdagar	85,1%	88%	82,5%	Inte uppnått	Utfallet är lägre än målet men vi har utökat med tekniker 2025 och vi såg i slutet av året att vi kommit ifatt. Ser ljust ut för 2026
Andel besvarade samtal i kundtjänst	99,2%	96%	99,5%	Uppnått	Fortsatt hög tillgänglighet.
Andel leveranser planerad leveransdag	90,9%	95%	92,9%	Inte uppnått	Vi ligger under målet men trenden är positiv. Svårigheter att hinna pga bemanningen och mer övertid behövs
Upplevd nöjdhet och delaktighet hos patient	-	>90%		Inget värde	Ingen undersökning gjordes under 2025

Effektiva och ändamålsenliga tjänster av god kvalitet

Indikator			Utveckling/		Kommentarer
	Utfall 2024	Mål 2025	Utfall 2025	Måluppfyllelse	
Ökning av antal ärenden via 1177.se	33%	öka 10%	16%	Positiv	Ärenden via 1177.se fortsätter att öka.

Engagerade medarbetare med rätt kompetens

Indikator	Utfall 2024	Mål 2025	Utfall 2025	Utveckling/ Måluppfyllelse	Kommentarer
Ackumulerad sjukfrånvaro	6,2%	6%	4,4%	Positiv	Bra nivå på sjukfrånvaro och lägre än 2025
Hållbart medarbetarengagemang (HME)	-	Behålla	-	Inget värde	
Antal rehabiliteringsärenden	14		14	Positiv	Bra arbete under 2025 kring rehabärenden
Antal arbetsmiljöavvikelser totalt	2		4		
Antal specifika arbetsmiljöavvikelser (stickskador, hot/våld)	3	-	-		Positivt med inga specifika arbetsmiljöavvikelser

Ekonomi i balans

Indikator	Utfall 2024	Mål 2025	Utfall 2025	Utveckling/ Måluppfyllelse	Kommentarer
Ekonomiskt resultat	0,4 mnkr	0,0	2,0 mnkr	Positiv	
Andel körda mil/individmärkt hjälpmedelsvolym	0,40	0,5	0,39	Positiv	
Uthyrningsgrad, mäts via andel hjälpmedel hos kund	92,3%	90%	92,4%	Positiv	

Aktiviteter

Nr	Aktiviteter	Tidplan	Ansvarig	Status	Kommentarer
	Information till och från invånare	Q2	Kerstin M	Planenligt	Information på 1177.se uppdaterad.
	Utreda hur Hjälpmedelscentrum kan möta den digitala utvecklingen, exempelvis chatt och AI-robot	Q2	Magnus L	Planenligt	Den digitala utvecklingen med olika automatiseringar har påbörjats internt. Även dialog med CIFU kring 3D-printning och AI.
	Samverkan med fastighetsförvaltare och -ägare inför ev ombyggnation eller köp av fastigheten	Q2	Magnus L	Planenligt	Samverkan finns med Regionfastigheter.
	Utvärdering av nationell patientenkät 2024	Q3	Helena D	Planenligt	Resultatet har analyserats och åtgärder har tagits fram för att förstärka goda arbetssätt, t ex använda framtaget material i syfte att förbättra/underlätta utprovningssituationen och stödja forskrivarna i planering av uppföljning.
	Sesam integreras i Loggkoll	Q3	Lars M	Delvis planenligt	Dialog har förts under 2025 kontinuerligt med leverantören Visma men inte klart ännu.
	Utreda och ta fram förslag på att begränsa uttag av tillbehör till andningshjälpmedel	Q3	Magnus L	Delvis planenligt	Arbetet fortsätter in i 2026 och riskanalys är planerad Q1
	Riktad aktivitet för barn	Q4	Enhetschefer	Planenligt	Väldigt lyckad aktivitet på höstlovet (Höstlovskul) med många besökare
	Parallellt med utredningen av nytt uppdrag ska Hjälpmedelscentrum se över en organisation som på bästa sätt skapar förutsättningar för en jämlik vård i hela Västmanland	Q4	Magnus L	Planenligt	Arbetet är pågående och presenteras i nämnden 2026. Vidare arbete kommer krävas.

Aktiviteter

Nr	Aktiviteter	Tidplan	Ansvarig	Status	Kommentarer
	Fortsätta påvisa vikten av hjälpmedel inom Nära vårdomställningen genom information	Q4	Magnus L	Planenligt	Kontinuerliga dialoger under 2025 i olika sammanhang med våra kunder. Rätt hjälpmedel till rätt person ger effekt på både patient och verksamhet.
	Implementera arbetssätt utifrån MDR	Q4	Enhetschefer	Delvis planenligt	Kontinuerligt arbete från Visma. Testmiljö finns just nu för ny version.
	Utvärdera digital basutbildning om hjälpmedel och hjälpmedelsverksamheten för icke legitimerad personal	Q4	Maria S	Planenligt	Utväderat under 2025
	Verkställa efter beslut om andra professioner än legitimerad ska förskriva vissa enklare hjälpmedel, hantering och behov av utbildning	Q4	Maria S	Planenligt	Avvaktar just nu, kommunerna har ett bra arbete och en remiss är ute där man vill förändra delegeringsförordningen. Systemmässigt är vi klara.
	Utveckla och erbjuda flera e-utbildningar till förskrivare	Q4	Helena D	Planenligt	Vi har bland annat e-utbildning för elrullstolar/användarstyrda drivaggregat
	Utvärdera övertagandet av medicinska behandlingshjälpmedel för diabetesvård	Q4	Christina L	Planenligt	Utvärdering har skett under 2025
	Sprida kunskap kring förskrivning av inkontinenshjälpmedel till de vårdcentraler som är kopplade till vårdvalet, privata och regionens egna	Q4	Helena D	Planenligt	Inkontinenssamordnaren har besökt flera vårdcentraler i primärvården och haft särskilt fokus på de som har haft väldigt höga kostnader. Arbetet kommer kontinuerligt fortsätta 2026
	Fortsätta att underlätta och minska administration i samband med hjälpmedelsförskrivning.	Q4	Magnus L	Planenligt	Revideringar av blanketter har skett under 2025 och arbetet fortsätter kommande år

Aktiviteter

Nr	Aktiviteter	Tidplan	Ansvarig	Status	Kommentarer
	Utreda hur ett nytt uppdrag och ett nytt regelverk kring andra typer av hjälpmedel som underlättar i Nära vårdstämningen, till exempel verksamhetshjälpmedel och välfärdsteknik, kan se ut	Q4	Magnus L	Planenligt	Arbetet har pågått under 2025 och slutrapporten presenteras i nämnden 2026. Fakturaspecifikationer är digitala för kommunala kunder sedan december och e-faktura planeras införas i sin helhet 2027.
	Införande av e-faktura	Q4	Joakim A	Planenligt	
	Fortsätta underlätta och främja förskrivarens roll att följa upp hjälpmedelsanvändning	Q4	Magnus L	Planenligt	Duvarapport för fakturering är införd vilket gör det lättare för verksamheter att följa sina hjälpmedelskostnader.
	Fortsatt kompetenshöjning om forskning/evidens inom hjälpmedelsområdet	Q4	Enhetschefer	Planenligt	Personalen har kontinuerligt under året fått kompetenshöjning via utbildningar och nätverk
	Fortsatt utveckling i arbetet kring informationssäkerhet	Q4	Enhetschefer, Joakim A	Planenligt	Inventering av personuppgiftsförteckningar är genomförd, dataskyddsombudet avvaktar just nu med vidare arbete.
	Säkra kompetensförsörjning	Q4	Enhetschefer	Planenligt	Gemensam PDV-utbildning under hösten, påbörjade utbildningen Utvecklande medarbetarskap, som fortsätter under 2026 och 2027
	Se över arbetssätt på Hjälpmedelscentrum. Hitta processer som kan effektiviseras	Q4	Enhetschefer	Planenligt	Flera processer arbetades med under året och en ny grupp för automatisering mm har skapats i verksamheten.
	Erbjuda medarbetarna att auskultera på olika enheter inom HMC och externt	Q4	Enhetschefer	Planenligt	Medarbetarna har erbjudits att auskultera på olika enheter inom HMC och externt.
	Ekonomiuppföljning med fokus på ekonomi i balans	Q4	Annika N	Planenligt	Kontinuerligt arbete har skett under hela året
	Utreda och se över utbudet av tjänster, hjälpmedel och tillbehör	Q4	Magnus L	Planenligt	VC fick uppdrag av nämnden i maj och förslag presenterades i september. Efter beslut i nämnden så togs inget av förslagen. Däremot så fortsätter arbetet kontinuerligt med att se över utbudet samt regelverk.

Avvikelser

Avvikelser i Synergi och webSesam

I avvikelssystemet Synergi har 155 avvikelser hanterats under året. 132 avvikelser har registrerats internt och 23 har kommit från annan enhet.

70 avvikelser registrerade av HMC:s personal till boenden i länet pga för sen anmälan av ändrad betalare när patient flyttar från eget till särskilt boende. En ökning från förra året då vi hade 52 stycken. Samtliga är skickade till MAS i respektive kommun för utredning.

I webSesam har förskrivare registrerat 604 reklamationer under året (605st 2024). 61 % (370st) rör leveranser av hjälpmedel.

Övriga delprocesser som avviker från förra året är avvikelser till teknisk service som har ökat från 29 till 109 avvikelser. En ökning som började redan 2024, detta till stor del beroende på långa väntetider. Teknisk service är nu fas med förebyggande underhåll och 2026 förväntas måltalen för avhjälpande underhåll kunna hållas.

Avvikelserna till förskrivare gällande tex felaktigt valda komponenter eller leveransadresser har sjunkit från 90 till 46 stycken. Avvikelserna gällande diabetes har ökat från 22 till 31 stycken.

13 avvikelser gällande negativa händelser eller tillbud patientrelaterat, 9 stycken är anmälda till Läkemedelsverket.

Produktionsdata

Produktion	Bokslut 2024	Bokslut 2025	Förändring %
Antal beställningar	52 632	53 024	0,7%
Antal returer	38 984	39 347	0,9%
Antal arbetsordrar rekonditionering	22 852	23 508	2,9%
Antal konsulentremisser utprovning	1 182	1 119	-5,3%
Antal arbetsordrar Teknik (AU och FU)	15 263	15 384	0,8%
Antal kundtjänstsamtal	23 564	22 167	-5,9%
Antal hämtordrar	22 394	21 732	-3,0%

Indikator	Mål 2025	Utfall 2025	Status
Ökning av antal ärenden via 1177.se	Öka 10%	16%	Uppnått
Andel patienter som erbjudits tid för utprovning inom 15 arbetsdagar	80%	70,2%	Inte uppnått
Andel patienter som fått reparation/service slutförd inom 5 arbetsdagar	88%	82,5%	Inte uppnått
Andel besvarade telefonsamtal hos kundtjänst	96%	99,5%	Uppnått
Andel leveranser på planerad leveransdag	95%	92,9%	Inte uppnått
Andel körda mil per uthyrd individmärkt hjälpmedelsvolym (kvot)	0,40	0,39	Uppnått

Kommentarer

- Dessa siffror redovisas varje år men i årets redovisning finns en mer fördjupad analys på sidorna 23 och 24
- Glädjande är att vi minskar i antalet totala samtal trots fullt år med diabetes. Samtidigt ökat ärenden via 1177.se

Produktionsdata forts.

Volym uthyrda hjälpmedel	Bokslut 2024	Bokslut 2025	Förändring %
Volym individmärkta hjälpmedel	77 137	79 515	3,1%
Volym huvudhjälpmedel	92 182	94 621	2,6%
Varav totalt regionfinansierat (individmärkt)	65 743	67 956	3,4%
Familjeläkarenheter (Vårdval)	41 009	41 919	2,2%
Vårdval Västmanland (centralt konto)	9 121	9 508	4,2%
Habiliteringscentrum	9 052	9 661	6,7%
Övriga regionenheter	6 561	6 868	4,7%
Varav totalt kommuner (individmärkt)	11 369	11 336	-0,3%
Arboga	887	880	-0,8%
Fagersta	471	546	15,9%
Hallstahammar	666	751	12,8%
Kungsör	276	265	-4,0%
Köping	1 279	1 278	-0,1%
Norberg	234	224	-4,3%
Sala	872	834	-4,4%
Skinnskatteberg	164	150	-8,5%
Surahammar	480	471	-1,9%
Västerås	6 040	5 937	-1,7%

Hjälpmedel utanför sortiment och regelverk

14 ärenden utanför sortiment och regelverk har beviljats, varav 1 med delad finansieringsrisk. 2 ärenden har avslagits.

Antal beviljade beslut utanför sortiment och regelverk	Kostnad kr
Samtalsapparat utanför sortiment, delad finansieringsrisk	48 000
Studsmatta utanför regelverk	3 715
Studsmatta utanför regelverk, 2 ärenden	999 x 2
Arbetsstol nr 3	18 790
Överflyttningshjälpmedel Rabbit Up	27 133
Gånghjälpmedel utanför regelverk, gåstol nr 3	24 595
Enureslarm Pjama	1 170
Modulärt sittsystem Motionseat som följer dynamiska rörelser	78 663
Drivaggregat i kombination med elrullstol	27 803
Förskrivning 2 elrullstolar, utanför regelverk	Retur
Vårdarstyrt drivaggregat, utanför regelverk	16 552
Tens Chattanooga, utanför regelverk, 2 ärenden	Retur x 2

Ekonomisk effekthemtagning

EKONOMISK EFFEKTHEMTAGNING

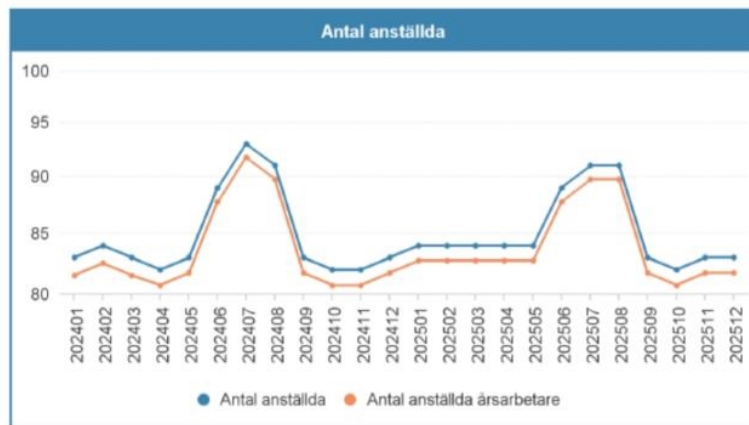
Aktivitet/projekt	Tidplan	Beräknad effekt	Realiserad effekt	Kommentar
Lageroptimering	2025		41 tkr	Lägre volymer per inköp Löpande uppföljning sker
Cirkulärt flöde	2025		160 tkr	Dyna Contur. Fortsatt sjunkande återanvändningsgrad, nu 25 %
Avtalstrohet	2025		1 198 tkr	Löpande uppföljning sker

Medarbetare

Orsak av förändring av antal årsarbetare

Arbetad tid	2024	2025	Förändring	Förändring %
Utförd arbetstid Egen personal	135022	134020	-1002	-0,74%
Utförd arbetstid Resursenheten	0		0	0,00%
Utförd arbetstid Externt inhyrd personal (utifrån kostnad)	0		0	0,00%
Arbetad tid inkl jour/beredskap	135022	134220	-802	-0,59%
Arbetad tid exkl jour/beredskap	135011	134220	-791	-0,59%
Antal årsarbetare utifrån arbetad tid exkl jour/beredskap	78	78	0	0,00%

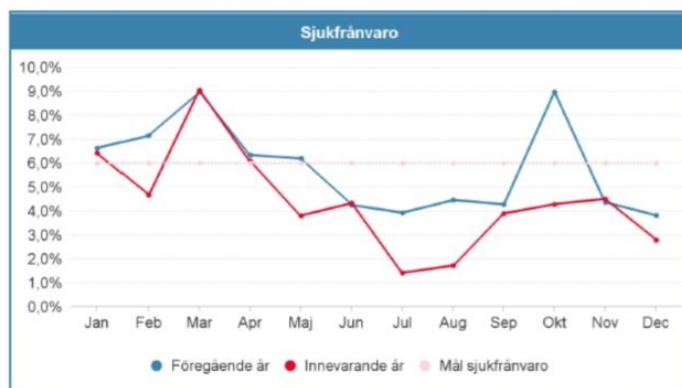
Kommentarer

På Hjälpmedelscentrum har vi bara egen personal. Ingen ökning av antal årsarbetare.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro mätt i procent

	2024	2025
Total sjukfrånvaro	5,8	4,4
Varav sjukdag 1-14	2,7	2,8
Varav sjukdag 15-90	1,0	1,1
Varav sjukdag 91-365	0,5	0,1
Varav sjukdag 366-	1,6	0,3
Kvinnor	7,3	5,7
Män	4,2	3,0
Anställda -29 år	3,1	2,5
Anställda 30-49 år	5,4	4,2
Anställda 50 år -	6,5	4,8

Kommentarer

Under 2025 har vi sänkt vår sjukfrånvaro vilket är glädjande. Även antalet rehabärenden är oförändrat.

Ekonomi

Årets resultat 1 951 tkr

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2024	Budget 2025	Bokslut 2025
Hyra	136 141	143 690	140 007
Återbetalning av resultat	-1 740	0	-7 802
Försäljning	64 957	80 210	91 115
Egenavgifter	404	420	415
Servicetjänster	3 591	3 635	3 803
Inkontinenssamordning	1 198	1 198	1 198
Övriga verksamhetsintäkter	1 413	695	1 314
Summa intäkter	205 964	229 848	230 049
Personalkostnader	-55 563	-54 405	-52 292
Tekniska hjälpmedel	-83 518	-108 283	-107 028
Övriga material, varor	-220	-205	-248
Fastighetskostnader	-10 567	-10 298	-10 537
Frakt och transport	-1 834	-2 105	-2 084
Avskrivningar hjälpmedel	-37 461	-38 236	-39 484
Avskrivningar övrigt	-615	-572	-578
IT-kostnader	-5 566	-6 191	-5 752
Övriga kostnader	-7 453	-6 548	-7 242
Finansiella kostnader	-2 733	-3 005	-2 856
Summa kostnader	-205 528	-229 848	-228 098
Resultat	435	0	1 951

Kommentarer

Både försäljning av hjälpmedel och förbrukningsmaterial till dessa har ökat. Främst till följd av en förflyttning från dyra, avancerade insulinpumpar till billigare, mindre avancerade insulinpumpar (från uthyrning till försäljning) och helårseffekt av utökat diabetessortimentet (+24 458 tkr).

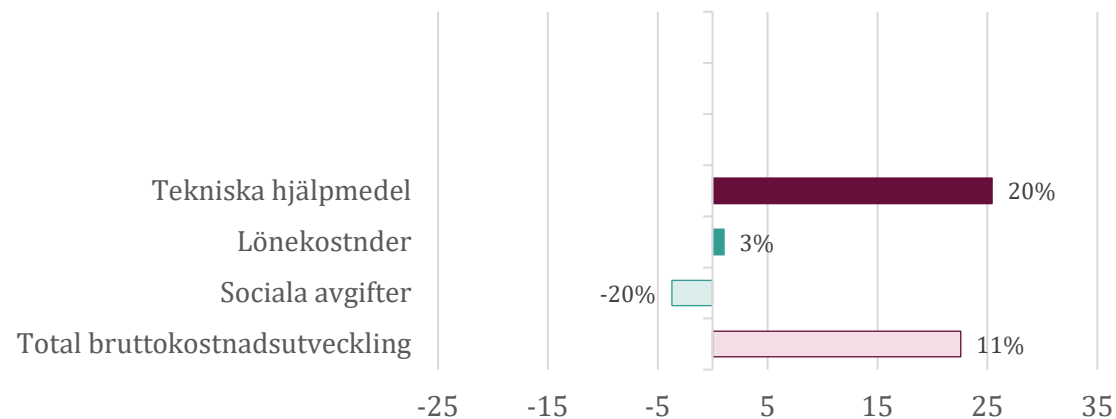
Vitesintäkter från leverantörer som inte har levererat enligt avtal uppgår till +544 tkr, vilket är 200 tkr lägre jämfört med 2024 (budgeteras inte).

Lägre pensionsavgift medför lägre personalkostnader.

Omkostnaderna för hjälpmedel är lägre än budget då bl.a. kostnaderna för diabetesområdet är lägre. Ökad kostnad jämfört med föregående år avser främst helårseffekt av utökat diabetessortiment.

Ökade avskrivningskostnader för hjälpmedel beror på hög investeringstakt år 2024.

Kostnadsutveckling

Kommentarer

Ack utfall 2025 jämfört med 2024:

De sociala avgifterna har minskat med 20 % till följd av att pensionsavgiften är sänkt från 25,59 % 2024 till 12,52 % 2025. De totala hjälpmedelskostnaderna har ökat 20 % till följd av:

- Helårseffekt av diabetessortimentet som infördes successivt 2024.
- Förskjutning från hyra till köp av insulinpumpar.
- Högre avskrivningskostnader till följd av hög investeringstakt 2024.

Investeringar

Investeringsprojekt <i>Belopp i tkr</i>	Budget 2025 inkl överförda medel	Tillförda medel under 2025	Utfall 2025	Kvarvarande medel
Förflyttning			16 948	
Kommunikation			6 493	
Behandling			8 929	
Insulinpumpar			3 885	
Medicinska behandlingshjälpmedel			3 605	
Övriga tekniska hjälpmedel			7 156	
Summa tekniska hjälpmedel	52 200	0	47 016	5 184
Bilar och transportmedel				
Övriga maskiner och inventarier	800	0	799	0
Summa övriga investeringar	800	0	799	0
Summa	53 000	0	47 815	5 184

Kommentarer

Generellt lägre investeringstakt jämfört med föregående år, totalt -6,2 mnkr.

Elrullstolar är det enda produktområde med ökade investeringar jämfört med föregående år, +0,9 mnkr till följd av gammal maskinpark och svårt att hinna rekonditionera.

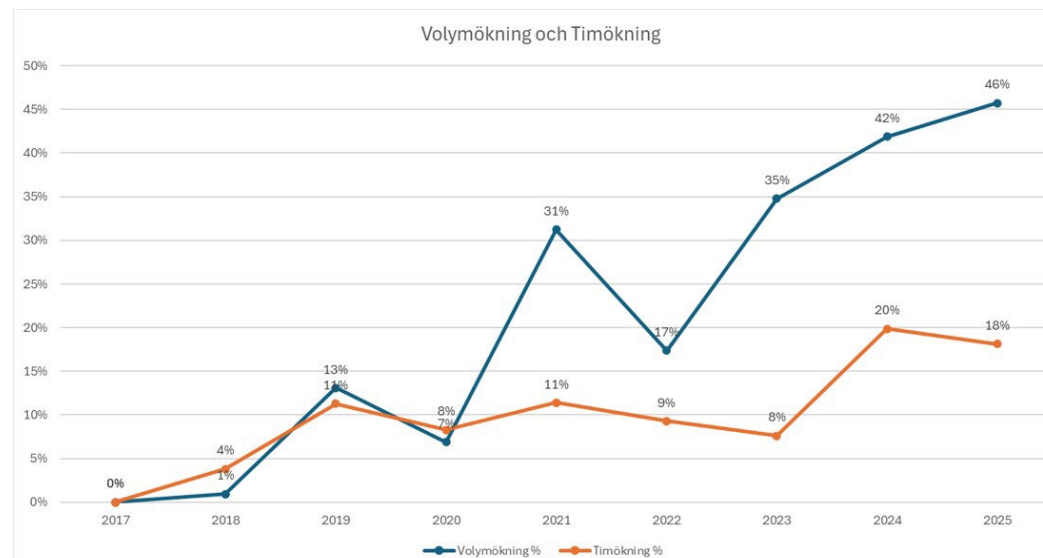
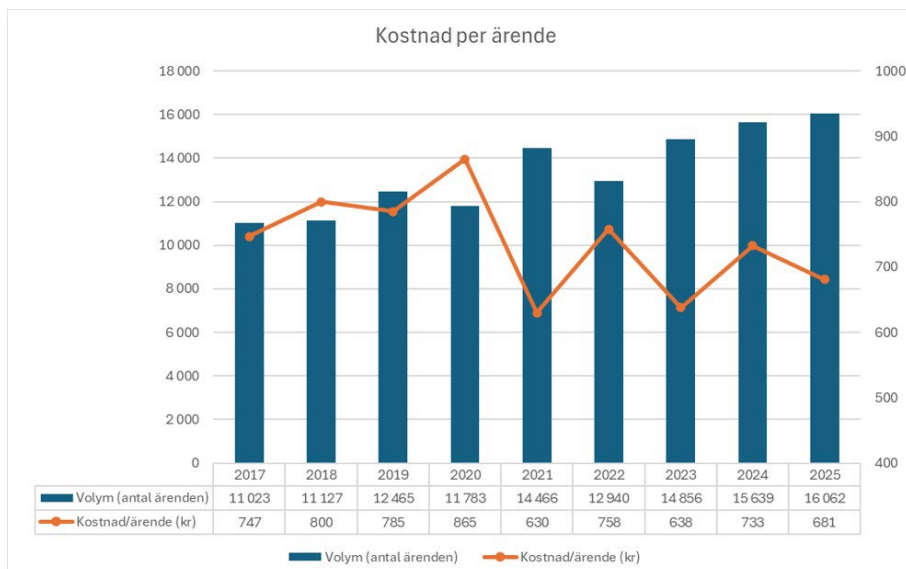
För övriga produktområden inom förflyttning är utfallet -2,1 mnkr lägre. Det avser främst gånghjälpmedel (lägre inköpspris på standardrollatorer) och manuella rullstolar (volymminskning).

Inom förflyttning har antidecubitusmadrasser minskat med -1,3 mnkr och ligger nu på samma nivå som år 2023. Även träningscyklar har minskat med -0,6 mnkr.

Under året har det skett en förflyttning från dyra, avancerade insulinpumpar till billigare, mindre avancerade insulinpumpar som inte är investeringar. Totalt har antalet ökat samtidigt som investeringarna har minskat med -0,8 mnkr jämfört med föregående år. Medicinska behandlingshjälpmedel har minskat med -0,9 mnkr jämfört med föregående år. Det avser främst färre syrgaskoncentratorer och slemsugar.

Undantaget elrullstolar, ökad rekonditionering med 700 inventarier, vilket bidrar till lägre investeringsbehov. Två truckar har köpts in och de gamla kommer att säljas 2026.

Teknik och inköp

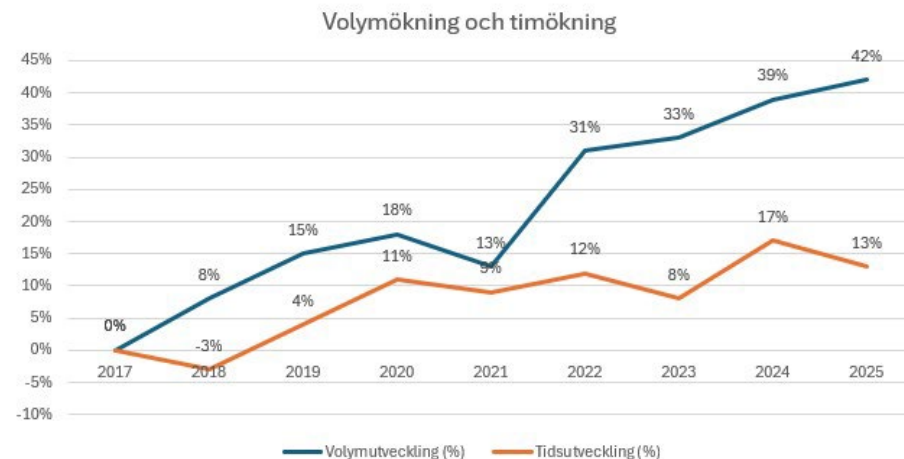
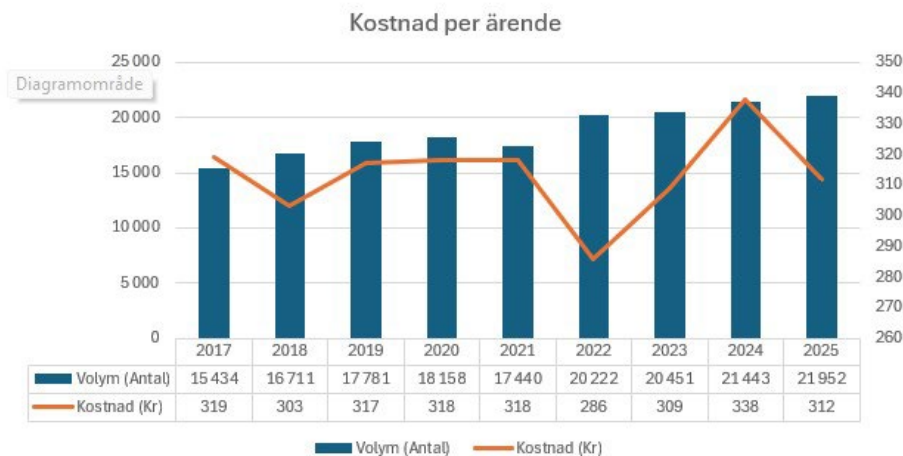

Målet under året var att kraftsamla och beta av vår underhållsskuld. Den beslutade personalökningen dröjde vilket gjorde att vi fick jobba hårt med befintliga resurser. Den strategiska prioriteringen blev att tillfälligt acceptera något längre svarstider, vilket gav önskad effekt och hela 16 062 ärenden hanterades.

Tack vare lanseringen av vår egenutvecklade FU-app i september och stärkt bemanning kunde vi hantera volymökningen kostnadseffektivt. Kostnaden per ärende sänktes från -734 kr (2024) till -681 kr, vilket visar att vi får mer samhällsnytta för varje investerad krona.

Utöver de operativa framgångarna har vi säkrat ett viktigt eftermarknadsavtal med en stor leverantör och driver flera digitaliseringsprojekt som kommer att minska administrationen och ytterligare öka vår tillgänglighet framöver.

Logistik

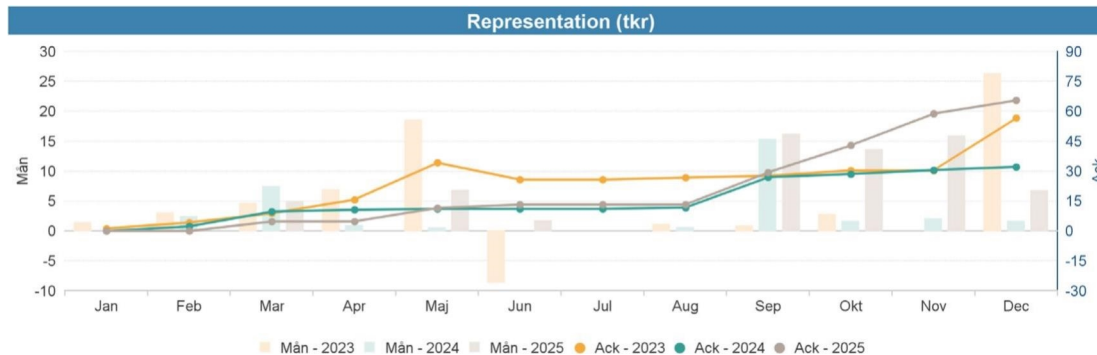
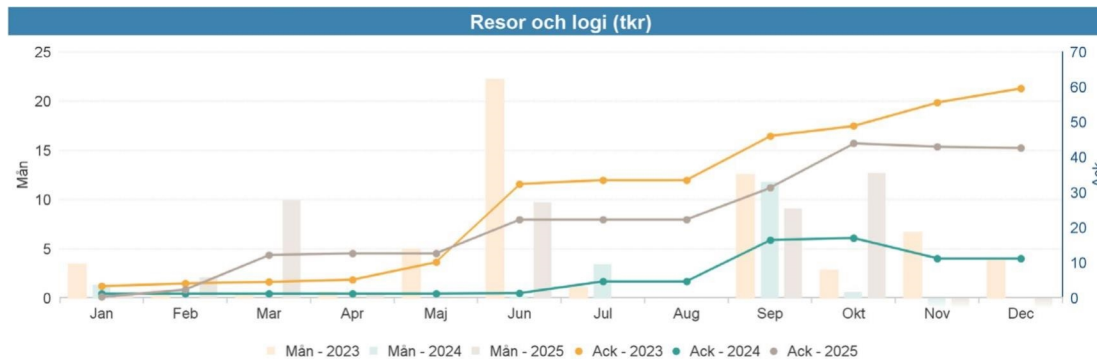
Rekond har kunnat fokusera fullt ut på bassortiment och övriga uppdrag som vi ansvarar för eftersom rekonditionering av medicinska behandlingshjälpmedel (MBH) lämnades över till våra servicetekniker 2024. Det har lett till att rekonden för första gången gör mer än 1,0 ärenden i snitt per timme (1,04). Enheten slog volymrekord med 21 952 åtgärder (+500 mot föregående år), men gjorde det på nästan 900 färre arbetstimmar. Den ökade effektiviteten har sänkt kostnaden per ärende från -338 kr (2024) till -312 kr.

Transporten har fått utökning av antal ställen för leverans och hämtning under året, men löst det på ett mycket bra sätt.

Lager har genomfört ett helt år med fullt diabetisflöde utöver övrigt sortiment vilket medfört större volymer och plock med ett riktigt bra genomförande.

Summering är att vi just nu nått vägs ände för vad vi klarar av med befintliga resurser på Logistik.

Nyckeltalsuppföljning

Kommentarer

Vi har kostnader i samband med utbildningar och kompetensutveckling. Vissa år något högre. Representationen något högre i år. Vi har haft fler tillfällen med föreläsningar och öppet hus för invånarna.

12

HMC260006

Regionkontoret
Centrum för administration
RF/RS Sekretariat
Eva Wilhelmsson
eva.wilhelmsson@regionvastmanland.se

ÅRSBERÄTTELSE FÖR GEMENSAM HJÄLPMEDELSNÄMND 2025

Den gemensamma Hjälpmedelsnämnden består av 15 ledamöter och lika många ersättare. Fem av ledamöterna och ersättarna företräder Region Västmanland och de övriga platserna företräds kommunerna i länet.

Ordförande i nämnden har under året varit Richard Fallqvist (L) och vice ordförande har från och med mars 2025 varit Solveig Nilsson (S) som ersatt Magnus Johansson (S) från Västerås kommun. Nämndens arbetsutskott har förutom ordförande och vice ordförande bestått av Ulrika Spårebo (S) Region Västmanland och Anna Eriksson (S) Köpings kommun.

Hjälpmedelsnämnden har ett finansierings- och patientperspektiv och är driftansvarig för Hjälpmedelscentrum.

Nämndens uppgift framgår av reglementet och samverkansavtalet. Enligt dessa ska nämnden ansvara för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor, med krav på ett effektivt och professionellt omhändertagande i rätt tid, på rätt vårdnivå och att förskrivna hjälpmedel håller utlovad funktion och teknisk prestanda.

Nämnden fullgör sitt ansvar inom ramen för gällande lagstiftning och policydokument.

Utbud och tjänster ska erbjudas för

- Hjälpmedel för rörelse, kommunikation och kognition
- Hjälpmedel för vård och behandling
- Inkontinenshjälpmedel
- Vissa medicinska behandlingshjälpmedel

BESLUT OCH ÄRENDE 2025

Hjälpmedelsnämnden har under 2025 haft fyra protokollförda sammanträden

Nämnden har återkommande givits information om Hjälpmedelscentrums verksamhet bland annat:

- Merima Palic, inkontinenssamordnare, informerar om inkontinenshjälpmedel, statistik och kostnader.
- Joakim Axelsson, controller, informerar om prismodell för hjälpmedel i Västmanland.
- Magnus Loman informerar om nytt samverkansavtal och beredning

för hjälpmedelsnämnden.

- Rekvisitionsartiklar blir personförskrivna artiklar från 2027-01-01.
- Magnus Loman, verksamhetschef, informerar om fastigheten Signalistgatan 2 där avtalet går ut 2026-10-31.
- Digitalisering. Joakim Davis informerar om framtidens hjälpmedelsservice, hur man jobbar smartare till exempel med RPA som är en mjukvarurobot som utför repetitiva, digitala arbetsuppgifter.
- Rapport från Höstlovskul på Hjälpmedelscentrum. Maria Söderkvist informerar om 108 besökare och dagen genomfördes i samverkan med både interna och externa aktörer. Exempel på aktiviteter som erbjöds var prova på att åka taklyft och prova köra elrullstol.
- Rapport från AI-dagen. Maria Söderkvist informerar om 43 deltagare. Dagen innehåll föreläsningar om AI, till exempel föreläsning om vad AI innebär och exempel där verksamheter använt AI.

Ett urval av ärenden i hjälpmedelsnämnden 2025

- Årsberättelsen för nämndens arbete 2024 har godkänts.
- Årsredovisning 2024, delårsrapport två 2025 har godkänts
- Verksamhetschefen får i uppdrag att ta fram förslag hur verksamheten möter minskningen av investeringsbudgeten.
- Verksamhetschefen får i uppdrag att se över vad som krävs för att Hjälpmedelscentrum ska kunna möta ett nytt utökat uppdrag kring icke personförskrivna hjälpmedel som används i verksamheter och digitala hjälpmedel som kan ersätta biståndsbedömd serviceinsats enligt Socialtjänstlagen.
- Beslut om viljeinriktning gällande verksamhetsplan 2025.
- Beslut om verksamhetsplan och budget 2026
- Beslut om internkontrollplan 2026
- Beslut om handboksförändringar 2025.